

ES MUNICIPALS DE JOVEN

Memòria de la

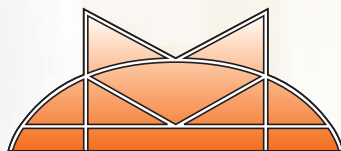

2a Jornada

sobre Polítiques

Municipals de Joventut

Castelló de Rugat, 16 d'abril de 2005

Mancomunitat
de Municipis
de la Vall
d'Albaida

VALLD'ALBAIDA
jove

íNDEx

1. Presentació.	3
Esteve Ordiñana Bataller.	
2. "Incertesa, inseguretat en les biografies de la joventut: necessitat de noves polítiques de joventut".	4
Andreu López i Blasco.	
3. "Temps lliure, ciutadans lliures: oci, temps lliure i participació juvenil en l'Espanya democràtica"	18
José Luis Palacios Vadillo	
4. "DINAMO! Esclat de joventut. Projecte de desenvolupament de polítiques locals de joventut".	46
Joan Rodríguez Salinas Joan Antón Bruna Rosich	
5. "Els Consells Locals de la Joventut: participació juvenil i territori".	54
Carles Cerdà Gramage, President del Consell Local de la Joventut d'Ontinyent. Sergi Pérez i Serrano, President del Consell de la Joventut de Xàtiva. Anabel Calderón Martorell, Presidenta del Consell de la Joventut de Sueca.	
Llistat de participants.	70

Edita:

Mancomunitat de Municipis de la Vall d'Albaida
Àrea de Joventut, Esport i Educació
Carrer Sant Francesc, 8, 3r, 6a
46870 Ontinyent
Telf. 96 291 15 83
Fax 96 238 85 45
joventutesport@mancovall.com

Assessorament i correcció lingüística:

Pasqual Chulià i López

Disseny i maquetació:

Duet Creatius

Impressió:

Grafi Grau S.L.

Dipòsit Legal:

V-3812-2005

1 PRESENTACIÓ

Després de l'èxit aconseguit a la Primera Jornada de Polítiques Municipals de Joventut, calia seguir pel mateix camí si es volia continuar amb la tasca encetada. L'objectiu principal d'aquest projecte era i és l'anàlisi de les polítiques i iniciatives de joventut i els seus protagonistes, així com, i sobretot, l'impuls d'aquestes polítiques encaminades al creixement integral del jovent. Aquest creixement és fonamental per a una societat en continu canvi i cada vegada més complexa i s'aconsegueix amb "polítiques juvenils de qualitat".

Per poder donar qualitat a les nostres actuacions cal analitzar els elements que intervenen per conèixer-los i millorar-los. A les darreres jornades s'analitzà la joventut a l'actualitat i la seua participació com a part fonamental de les polítiques de joventut i es donaren algunes claus metodològiques per posar en marxa aquestes polítiques municipals. A més a més donàrem a conèixer diferents realitats i iniciatives que estan portant-se a terme en la matèria.

En aquesta segona edició hem volgut aprofundir un poc més en el tema de la joventut i hem tractat d'analitzar el que passa al temps de lleure dels joves com a espai principal per al desenvolupament d'aquestes polítiques. A més a més hem aprofundit en els canvis que la joventut ha patit actualment en les seues condicions de vida, informació fonamental per a l'elaboració de projectes per a aquests joves.

Una de les dinàmiques que hem continuat en aquesta mena de llavor d'anàlisi i investigació és l'estructuració de les jornades, oferint un aprofundiment de manera teòrica en el tema i a la vegada fer d'aparador de les pràctiques en polítiques de joventut que estan portant-se a terme. Així és el cas del Consell Comarcal de l'Alt Penedès com a model d'estructuració i territori semblant al nostre que ens servirà de model de referència.

Una de les iniciatives importants i necessàries d'aquesta segona jornada ha estat l'anàlisi de la situació juvenil del nostre voltant mitjançant una taula redona amb els Consells de la Joventut d'Ontinyent, Sueca i Xàtiva, com a òrgans de referència en la joventut dels municipis respectius.

Per finalitzar cal remarcar que des de l'Àrea de Joventut, Esport i Educació de la Mancomunitat de Municipis de la Vall d'Albaida, volem fer servir aquestes jornades de punt d'encontre i diàleg d'ajuntaments, associacions, joves..., per tractar un tema tan important com la joventut i la seua participació. També es pretén donar eines per poder entendre i desenvolupar polítiques de joventut, com un avanç en les societats progressistes i un clar esforç per donar als nostres joves la clau d'un millor futur. En la línia d'aquest últim punt va la publicació d'aquesta "memòria", que té com a primer objectiu recollir les experiències dels diferents ponents i a la vegada difondre-les entre els agents implicats en les polítiques de joventut municipals.

**Esteve
Ordiñana Bataller**
Conseller de
Joventut,
Esport i Educació
de la
Mancomunitat
de Municipis
de la
Vall d'Albaida

2. Incertesa, inseguretat en les biografies de la joventut: necessitat de noves polítiques de joventut.

Andreu López
Dr. en sociologia.
Responsable científic d'AREA
(Association of Regional and European Analysis¹)

- 2.1. Introducció: Canvis en les condicions de vida de la joventut.
- 2.2. Les transicions, concepte clau per a interpretar la situació de la joventut.
- 2.3. Conseqüències per a les polítiques de joventut.
- 2.4. Referències bibliogràfiques.

2.1. Introducció: Canvis en les condicions de vida de la joventut.

Per elaborar propostes d'actuacions, activitats o polítiques de joventut necessitem conèixer els canvis que s'estan produint en les condicions del jovent; també cal conèixer i tindre en compte les dimensions estructurals que incideixen en la seua situació vital.

Entre els canvis que es donen, volem fer referència als següents:

- Es prolonga l'edat de joventut tothom coincideix a parlar de 16 a 29 anys i els estudis més recents parlen també del grup d'edat de 30 a 35 anys.
- Diferències de gènere.
- Dediquen més temps que en èpoques anteriors als estudis i, al mateix temps, continua sent molt alt el percentatge d'abandonament escolar primerenc.
- Els costa més accedir al treball, precarietat de l'ocupació.
- Retarden igualment el moment de crear una família o una llar.

---

¹ AREA, Puçol/ Bétera (València): equip d'investigació que participa desde 1996 en projectes d'investigació d'àmbit local/ regional i europeu. Membre del European Group for Integrated Social Research (EGRIS). Projectes europeus als que ha participat:

*4º RTD framework : "Thematic Network: Misleading Trajectories?(1998-2001);

*5º RTD framework: Youth Policy and Participation (YOYO), A comparative analysis in ten European regions (2001-2004); Families and Transitions in Europe (FATE) (2001-2004).

*Leonardo da Vinci: "Further training needs of women in regional perspective" (1996-1998)

*Directorate General Employment, Industrial Relations and Social Affairs: Study on the state of young people and youth policy in Europe (1998-1999). Informe IARD.

*Preparatory Measures to Combat Social Exclusion (DG Employment): Development and dissemination of best practice in school-to-work transitions (1999-2000)

*Programa COPERNICUS (DG 12) "The dynamic, socio-cultural context and subjective conditions of the spread of illegal drugs amongst young people since the Second World War- A comparative investigation of the development in the Ukraine, in Germany and in Spain(1998-2000);

"Organisatorische und methodische Aspekte der Suchtprävention bei Jugendlichen.Entwicklungen in der Ukraine, in Deutschland,Spanien und Russland"(2000-2002)Directorate General Employment, Industrial Relations and Social Affairs 2005:

-Projecte europeu "Thematic study on policy measures concerning disadvantaged youth" Comisión Europea, Dirección general, V Empleo y Asuntos Sociales. Contrato Nº VT/2004/940. De 22.12.04 a 21.10.2005.

-Coautor Informe "Juventud en España 2004". INJUVE, Ministerio de Trabajo Y Asuntos Sociales. -Ha dirigit la investigació i l'Informe "Juventud en Navarra 2004", Instituto Navarro Deporte y Juventud, Gobierno de Navarra

- Allarguen l'estada en casa dels seus pares.
- Els joves són estratègics, pragmàtics: viuen majoritàriament a casa dels seus pares, sempre que les condicions familiars i la grandària de la casa ho permeten, en espera que les circumstàncies siguin favorables per a abandonar la casa dels pares.

• **Allarguen l'estada a casa dels seus pares: una estratègia del jovent.**

Davant la necessitat de prendre decisions, el jovent opta per esperar a temps millors. Sempre que la situació socioeconòmica de les famílies ho permeta, aprofiten l'estada per augmentar el seu capital social, per estalviar, per preparar la seua independència, per millorar les seues opcions d'èxit. Mentre esperen, utilitzen els servicis de la llar i les relacions personals de la família.

L'allargament de la fase d'estada del jove en la llar familiar d'origen és, sens dubte, un dels indicadors més rellevants que quelcom important està ocorrent en el si dels processos de transició en què es troben immersos els joves. L'allargament de l'estada en la llar familiar és, en definitiva, un allargament de la fase de dependència, la qual cosa i per extensió significa **l'allargament de la fase de joventut**. La joventut sol ser entesa com un període en què es passa de la vida dependent, pròpia de la infància, a formes d'independència més pròpies de l'edat adulta. Per tant la finalització de la joventut és entesa com l'alliberament de la dependència de la llar familiar d'origen (econòmica, afectiva).

Els i les joves "poden" romandre més temps en casa dels seus pares perquè les relacions intergeneracionals entre pares i fills han canviat. Davant dels canvis que s'han donat en la societat de la segona modernitat en què vivim, els pares estan insegurs, es troben en una crisi de significats i no saben com i en quina direcció orientar els seus fills, i davant dels conflictes ja no responen amb autoritarisme, ni es recolzen en la tradició per fer valdre les seues interpretacions de la vida, sinó que aposten per la negociació.

La família canvia i va acomodant-se als canvis econòmics, demogràfics, culturals: augmenta la disponibilitat al fet que els joves estiguen a casa. La família s'ha convertit en una *família de la negociació contínua*, és a dir, en un intent d'evitar conflictes, acceptar "l'espai propi" de la "vida pròpia" dels pares i els fills adults que conviuen en un llar comuna, allò que Beck (1997, 215) anomena una *economia de conflicte*: deixar fer a cadascú el que vulga, és finalment més barat i efectiu".

Finalment també cal fer referència a les condicions economicoestructurals i socials que propicien la decisió dels joves de romandre en casa dels seus progenitors i evitar així riscos "innecessaris" i addicionals a la precarietat del treball o al difícil accés a aquest.

Hi ha condicions estructurals de la societat que obliguen a desenvolupar l'estratègia "d'esperar a temps millors".

<p>Nous perfils professionals: augmentar nivells de formació, competències i habilitats.</p>	<p>Estructura del mercat laboral: flexibilitat, inseguretat, precarietat de l'ocupació.</p>
<p>Liberalitat en els àmbits normatius: han de triar entre moltes opcions.</p> <p>Disponibilitat comercialitzada de béns i servicis: mentre esperen poden accedir a els béns i servicis, en cas de necessitat, a través de la família.</p>	<p>Difícil accés a la vivenda: no hi ha un mercat de vivenda de lloguer; els propietaris veuen els joves com a clientela de risc.</p>

• **Elevat índex "d'abandó escolar primerenc".**

Taxes de població fora del sistema educatiu:

- Als 16 anys: 12,2% (total), 15,3% (homes), 9,0% (dones).
- Als 17 anys: 25,8% (total), 31,2% (homes), 20,1% (dones).

Taxes d'abandó educatiu primerenc.

	1992	1997	2002
Total població	41%	31,1%	29%
Homes	45,4%	36,4%	35,4%
Dones	36,7%	25,9%	22,3%

Segons les últimes dades d'Eurostat (2003) la població amb fracàs escolar (la població de 18 a 24 anys sense titulació) arriba al 29,8%, mentre que en la UE-15 és del 18,0% ... i en els objectius de l'Acord de Lisboa per a l'any 2010 es proposava de no superar el 10,0%.

• **Abandó escolar primerenc i experiència laboral.**

- Amb menys de 16 anys ixen del sistema educatiu el 22,9%, (aquesta situació facilita l'inici de trajectòries precàries o de nul·la qualificació).
- Entre els 16 i els 19 anys, ixen del sistema educatiu el 32,6% dels joves espanyols.

(estan més generalitzades les trajectòries unides a llocs de treball d'escassa qualificació).

- Entre els 20 i els 22 anys, ho fan un 19,9% (si l'abandó escolar va unit a acabar l'ensenyança secundària postobligatòria poden iniciar trajectòries unides a treballs de més qualificació).

- Entre els 23 i 25 anys, un 17,9% (trajectòries d'elevada qualificació).

- Finalment entre els 26 i els 35 anys, un 6,6% (trajectòries de qualificació superior).

Segons l'Informe de Joventut a Espanya 2004 l'edat de la primera experiència laboral dels joves se situa entre els 17,8 anys per als homes i els 18,3 per a les dones.

• **Alt índex de desocupació entre els joves.**

La taxa de desocupació mitjana se situava a finals de l'any 2004 a Espanya entorn del 10,3% i per als menors de 25 anys en el 21,26%. Hi ha gran dispersió entre les taxes de desocupació regionals tant a nivell del conjunt de la població com a nivell de la desocupació juvenil.

Segons l'Enquesta de Població Activa (2004) un 26,1% de les dones espanyoles menors de 25 anys que volen treballar no ho poden fer, per un 17,6% dels homes (nou punts de diferència).

Junt amb les taxes de desocupació, la temporalitat dels contractes laborals constitueix una de les característiques específiques del mercat de treball a Espanya, que afecta especialment els joves d'ambdós sexes. La taxa de temporalitat a Espanya arriba al 30,6%, mentre que a la UE dels 15 es troba al voltant del 13%.

La temporalitat afecta tots els sectors productius i a totes les regions d'Espanya. Cap d'elles té una taxa de temporalitat inferior al 20%. (Les situacions més greus es donen a Andalusia, on la temporalitat és del 44,6%, Canàries (40,3%), Múrcia (39,4%), Extremadura (38,9%), Castella - La Manxa (35,9,3%), la Comunitat Valenciana amb 35,2%).

Una altra característica de la temporalitat dels contractes és la seua rotació. Un jove necessita generalment firmar de 3 a 4 contractes per a "passar un any".

2.2. Les transicions, concepte clau per a interpretar la situació dels joves. Desestandarització de les transicions: de la linealitat a la incertesa.

En el darrers anys, una branca de la investigació social ha desenvolupat la seua tasca centrant-se en l'estudi de la joventut des d'una perspectiva europea comparada. D'aquests estudis cal extraure alguns canvis en allò que s'ha anomenat "Sociologia de la Joventut". En el model de l'era industrial, la joventut ha sigut conceptualitzada com una fase de la vida, una moratòria que segueix a la infantesa i serveix com a preparació a l'edat adulta. La transició de la infantesa a la maduresa és considerava com un procés lineal en què es generaven biografies normalitzades i diferents segons el sexe, estructurades per l'ocupació remunerada en el cas dels homes i pel rol de mares i ames de casa en el de les dones.

Malgrat això, en els últims anys, s'observa una brusca ruptura d'aquesta linealitat de les biografies que implicaven una arribada "natural" a la vida adulta després de la infantesa i la joventut, la qual ja no és pot entendre exclusivament com una fase de la vida, sinó com una condició vital caracteritzada per la seua incertesa, vulnerabilitat i reversibilitat (Cavalli i Galland, 1995; Bynner et alii, 1997; Walter et alii, 1997; Coté, 2002; Plug et alii, 2003). Així mateix s'ha comprés que, en parlar de la joventut, estem parlant de situacions i condicions molt diverses.

Açò no és deu només a les diferències de gènere, classe social, grup ètnic o, des d'una perspectiva europea, als diferents contextos nacionals. També és a causa de la fragmentació i la individualització de la joventut en termes de debilitament dels models col·lectius de socialització i una major autoresponsabilitat, la qual cosa **no implica una reducció de la desigualtat social** (Beck, 1992).

Les transicions és tornen incertes i la desestandarització dels models "normalitzats" –de caràcter mes fiable i predicible – revela el final de la relació lineal de causa - efecte, d'un abans i un després (País, 2002; Walther, Stauber et alii, 2002).

Al mateix temps, açò també s'ha vist reflectit en l'activitat dels responsables polítics, els quals s'han fet ressò dels resultats de les diferents investigacions. La Comissió Europea, en el seu Llibre Blanc *Un nou impuls per a la joventut europea* (2001) menciona tres importants desafiaments relatius a l'anàlisi de la situació de la joventut, així com les polítiques i mesures dirigides a aquest col·lectiu:

Primer: la joventut dura més temps. Els demògrafs han observat que, davall

la pressió de factors econòmics (ocupació, desocupació, etc.) i socioculturals, la joventut aconsegueix les diverses fases de la vida, generalment, a una edat més tardana: al final de l'educació formal, accés al mercat laboral, formació d'una família, etc.

Un segon punt es refereix als itineraris vitals de caràcter no lineal. Hui, "els nostres diversos rols vitals és tornen confusos" (Commissariat General del Pla, 2001, p 33): és possible ser simultàniament estudiant, tenir responsabilitats familiars, tenir una ocupació, estar buscant un treball i viure amb els pares, i la joventut actualment sol moure's entre aquests distints rols. Els itineraris vitals es tornen menys lineals pel fet que la societat no ofereix les mateixes garanties que abans (estabilitat laboral, prestacions socials, etc.). Tercer: els models col·lectius tradicionals van perdent terreny atés que les trajectòries personals estan cada vegada més individualitzades. L'organització familiar, el matrimoni i els plans de carrera ja no estan estandarditzats (ibid, p. 35). Açò té un impacte particularment important sobre les polítiques de les autoritats públiques (Comissió Europea, 2001, p. 9).

Què impliquen aquests canvis per al concepte de joventut, i quines són les seues repercussions per al desenvolupament de les polítiques dirigides a la joventut i la seua transició a la vida adulta?

Aconseguir una biografia segura, la qual cosa podríem anomenar una "biografia normal", és cada dia més difícil, perquè cada individu ha d'enfrontar-se a un conjunt d'opcions, entre les quals ell mateix pot i ha d'elegir, i que condueixen a inseguretats biogràfiques.

2.2.1 La joventut com a fase socialment organitzada del curs vital.

Encara que la joventut ha sigut conceptualitzada durant molts anys com una fase de la vida socialment organitzada, i estructurada segons les condicions oferides a la joventut (com ara educació, formació, vivenda, benestar), la perspectiva de la desestandarització suava esmentada se centra cada vegada més en la utilització d'aquestes condicions per part de la joventut, ja siga de forma individual o col·lectiva.

La joventut no està simplement determinada per la societat, ni és un "objecte de socialització". Són actors reals que decideixen o almenys influeixen sobre les condicions de les seues vides (Gillis 1981; Hurrelmann, 1993; Mørch, 1997). La joventut es comporta

d'una manera específica i utilitza determinats recursos biogràfics, econòmics, socials i culturals. D'ací que parlem de la "joventut" i de la "vida jovenívola" com a metàfores representatives d'una realitat diferent i apliquem així mateix altres criteris com ara gènere, ambient urbà o rural, classe social, tradicions culturals i regions geogràfiques per distingir els distints estils i condicions de vida.

A causa de l'ambigüitat de categories com ara l'edat, la cohort o la generació, les discussions se **centren en la construcció social de la joventut**. L'edat ha deixat de ser el paràmetre fonamental per distingir una fase vital d'una altra i les condicions sota les quals es produeix la transició a la vida adulta adquireixen una importància creixent. Tenir 25 anys hui en dia, no sols és diferent del que era fa 30 ó 50 anys, sinó que també significa perspectives i condicions diferents per a individus distints.

Malgrat això, encara és freqüent utilitzar l'edat per a definir la joventut i les polítiques de transició. Açò porta a contradiccions, perquè els límits d'edat no sols varien entre països sinó que també depenen dels diferents àmbits polítics: en l'àmbit educatiu, els joves passen a ser considerats com a adults una vegada que han finalitzat l'escola o després de tenir una professió, mentre en el pla laboral es considera com "joves", o en el cas de la desocupació com "joves desocupats" fins als 25 anys d'edat.

Açò té importants conseqüències perquè els joves, treballadors o desocupats, tenen un salari o uneixen prestacions socials que arriben aproximadament a la meitat que rep un adult.

Les definicions polítiques de la joventut adoptades actualment per la UE i els seus estats membres consideren joves a aquells individus entre els 15 i els 25 anys o, en alguns casos, entre els 14 i els 29 anys.

Les polítiques –sobretot les relatives a ocupació, educació i benestar– es continuen dissenyant sota el patró de rígides normes que s'apliquen exclusivament en funció de l'edat.

Normalment, ni tan sols els joves es concebrien a si mateixos en aquests termes. L'entrada en el **mercat laboral** es considerava com l'última anella d'una cadena que integrava l'individu en la societat, per la qual cosa açò es veia com equivalent a entrar a formar part del sistema de benestar social.

Però, en el context d'unes transicions desestandaritzades, els joves troben difícil sentir-se joves o adults (cf du Bois-Reymond *et alii*, 2002). En conseqüència, el concepte

de “joves adults” s'ha anat estenent, sovint, fins als 35 anys d'edat (Walther *et al*, 1997). Els tradicionals dualismes jove / vell, jove / adult, estudiant / no estudiant, actiu / inactiu (pel que es refereix a l'ocupació), fadrí / casat, corresponen a situacions que es veuen superades per una àmplia varietat d'estadis intermedis i reversibles, més o menys transitoris.

2.2.2. Dels itineraris lineals a les trajectòries tipus io-io.

El concepte de transició subratlla l'adquisició d'habilitats i drets associats a la vida i a l'estatus adult. El desenvolupament personal i la individualització es veuen com a processos basats en l'aprenentatge i la internalització de determinades regles culturals (socialització) les quals al seu entorn són necessàries perquè la societat reconega l'individu, amb totes les seues conseqüències.

Aquest procés de transició s'ha estés progressivament cap a formes bastant complexes en l'actual context postfordista. La diversificació de les rutes que porten a la maduresa –tendència que, des d'una perspectiva més general, està relacionada amb la individualització i la pluralització– sorgeix, d'una banda, com a conseqüència d'una extensió de l'educació obligatòria i postobligatòria i per una altra, a causa de la difusió i varietat de formes de cultura jovenil i de consumisme (Mørch, 1999; Vinken 2003).

El concepte d'individualització implica que és el jovent qui ha de construir la seua pròpia biografia sense dependre de l'estabilitat dels contextos o de les tradicions entre de les quals es mou.

Quan la transició a la vida adulta varia de la normalitat a la incertesa, els joves sofreixen una pressió cada vegada major. Es veuen obligats a prendre decisions individuals –en matèries relacionades amb l'educació o l'ocupació, però també amb l'oci– que poden ser de gran influència per a la seua vida futura, sense ser capaços de preveure clarament totes les implicacions de les seues opcions.

Els joves han de prendre les decisions correctes i, a causa de l'amplitud del ventall d'opcions presents en la societat, han de prendre decisions de forma raonada i justificada.

Prendre decisions comporta el risc d'equivocar-se i resultar socialment exclòs.

La incertesa s'ha convertit en una nova característica de les transicions a la vida

adulta, agreujada per la seva prolongació: durant molts anys, els joves –homes i dones– no saben què serà d'ells pel que fa a treball, vivenda, obligacions relacionals i la resta de coses.

No obstant això, la individualització no vol dir que l'estructura social, en termes d'origen i oportunitats, no haja perdut importància.

La desigualtat social en els recursos i oportunitats persisteix també en les trajectòries individualitzades, portant a opcions biogràfiques més àmplies o més estretes. La capacitat de l'individu de gestionar la seva pròpia transició a la vida adulta depén fonamentalment del coneixement cultural, el suport rebut per la seva família i les oportunitats o restriccions relatives a l'educació, el gènere i l'origen social (i ètnic).

Aquest canvi no es reflecteix només en el procés d'emancipació dels joves, sinó també en els seues aspiracions i demandes. El resultat és un panorama de situacions, oportunitats, espais i ambients diferents, que abans estaven organitzats de forma seqüencial, però que en l'actualitat apareixen superposats, intercanviables, progressius i regressius al mateix temps. Les transicions ja no són lineals en el sentit d'educació - ocupació - matrimoni – fills, sinó que també poden estar sincronitzades: educació + ocupació, o ser reversibles com els moviments d'un io-io.

Molts joves experimenten aquesta reversibilitat en els seus processos de transició: hui es formen, demà trobaran un treball temporal que els mantindrà ocupats durant algun temps, perdent-lo al final, passant per una fase de desocupació al final de la qual poden accedir a una altra fase de formació o a un altre treball (temporal). Aquests són itineraris típics que revelen el fenomen de la reversibilitat. Les trajectòries individuals poden donar un gir inesperat, passant d'una direcció adequada a uns itineraris biogràfics negatius, a causa de circumstàncies personals o del mercat laboral.

La individualització de les transicions implica que la subjectivitat dels joves adquireix major importància, perquè han de prendre decisions generadors de models socials consistents que s'adeqüen a les seues situacions i experiències vitals.

La prolongació i diversificació de les trajectòries ha desarticulat el caràcter lineal de les transicions dels joves.

Mentre la perspectiva institucional se centra en les transicions de l'escola a

l'ocupació, hi ha altres que també tenen lloc com les que es refereixen al trànsit entre la família d'origen i la independència, la parella i la sexualitat, del grup d'iguals i la cultura juvenil a estils de vida individuals, de la infància a la ciutadania i així successivament.

Aquestes transicions fragmentades segueixen distints ritmes i funcionen segons lògiques distintes, la qual cosa indica el canvi que es produeix de la societat moderna a la societat moderna tardana o postmoderna (Bauman, 1995). Els joves han de conciliar els diferents aspectes d'aquestes trajectòries trencades o almenys fragmentades, que tendeixen a la desintegració, però que encara mantenen la lògica interna dins de la seua pròpia biografia individual (EGRIS, 2001).

El concepte de *biografització* /*biografisme*, desenvolupat en el context del debat referit a l'aprenentatge al llarg de tota la vida (Alheit, 1995) es refereix a aquesta creixent reflexivitat en les estratègies individuals de presa de decisions: el jove necessita avaluar constantment l'ajust entre les seues necessitats i expectatives individuals i les exigències procedents de l'exterior (cf Böhnisch, 1997; Beck i Bonß, 2001). Els joves viuen el seu període de transició com una part integral de les seues vides, i **no estan disposats a acceptar mesures purament instrumentals d'integració en el mercat laboral que els alienen de la seua vida quotidiana i dels seus plans vitals.**

En la seua percepció, la transició a l'ocupació està vinculada amb totes les altres decisions que prenen, o volen prendre: **on viure i amb qui, quin tipus de treball correspon a les seues capacitats i interessos individuals**, com compaginar l'educació amb l'ocupació, etc.

A causa de la seua amplitud, la perspectiva biogràfica és, al mateix temps, una clau útil per a la dimensió de gènere: els joves tenen necessitats semblants, però també altres que són diferents de les dels adults, pel que fa als seus itineraris educatius i professionals. La conciliació de la vida familiar i laboral suposa un problema per a tots els joves europeus, no sols quan comencen a enfrontar-se realment amb aquest problema, sinó en el moment en què comencen a realitzar els seues opcions educatives i professionals (Matthijs, 1998).

La biografització és l'altra cara de la moneda de la joventut en el sentit que apunta als processos interns de gestió de les noves oportunitats i riscos, i a com donar sentit a aquesta intrincada relació amb la pròpia vida de l'individu. Donada la desaparició de la "biografia normal" amb rols de gènere i classe perfectament definits, els joves, homes i dones, han de prendre decisions i legitimar les seues opcions. Aquesta pressió

és especialment exigent per a aquells que s'enfronten a trajectòries d'ocupació precària.

Però la biografització també es refereix als distints punts d'inflexió que es produeixen en les vides dels individus de la modernitat tardana, la qual cosa fa de l'autoavaluació una tasca constant: per què he decidit fer açò en compte de... si no haguera, ara hauré de..., i així successivament.

En suma, la biografització és en si mateixa un concepte complex i divers, que precisa d'una anàlisi detallada, i que depèn del context en què se situa. Açò és cert no sols per als investigadors sinó també per poder dissenyar adequades polítiques de transició.

Encara que la biografització és part de la modernització, aquest desenvolupament es produeix de distintes formes i obté diferents resultats en cada país europeu. Les diferències relatives als canvis estructurals fonamentals que es produeixen en les transicions, afecten les formes i els estils de vida juvenívola.

Els diversos sistemes educatius i de formació, proporcionen unes estructures suficients i adequades per a unes transicions prolongades i desestandaritzades com les que hem descrit, o els dèficits estructurals converteixen les transicions en meres fases d'espera?

2.3. Conseqüències per a les polítiques de joventut.

Malgrat els resultats de les investigacions, que mostren una *ioioització* no lineal de les transicions, les polítiques tendeixen a renormalitzar les transicions dels joves. Creen una ficció, una "lògica de linealitat que no s'ajusta a les trajectòries no lineals (*io-io*) que s'observen en el curs vital de molts joves. Moltes d'aquestes polítiques tendeixen a crear un ordre artificial en una estructura social que és caòtica per naturalesa" (*El País*, 2002, p. 88).

Açò significa que la condició de joves adults aleshores sofreix l'abandó i la negligència de les polítiques. Aquesta discrepància entre les transicions tipus *io-io* i les biografies normalitzades imaginades per les institucions dels sistemes de transició, porta al que s'ha conceptuat i analitzat en l'àmbit de la xarxa EGRIS, de la qual forme part, com "trajectòries fallides": estructures (polítiques) que intenten i prometen portar els joves a la integració social a través de l'orientació, l'educació, la formació i les polítiques de benestar i mercat laboral, però que de fet reproduïxen o reforcen els riscos d'exclusió social que sofreix aquest col·lectiu. La investigació sobre la joventut i el mercat de treball demostra que molts joves elegeixen, o es veuen obligats a triar, unes opcions educatives que no porten a ocupacions estables ni a un estatus socialment acceptat; altres abandonen els programes

o es retiren completament del sistema, preferint un "estatus zero" en què experimenten alienació i humiliació. El nostre grup d'investigació estudia els efectes de la incertesa i els riscos que sofreixen les transicions juvenils en les societats europees contemporànies i les seues implicacions per a les agendes de les polítiques de transició nacionals i europees (Walther, Stauber et al, 2002).

Generalment **no s'inclou la perspectiva biogràfica** en l'anàlisi de les transicions juvenils a l'ocupació. Com a hipòtesi de treball, es pot considerar que:

- **no tenen en compte les perspectives subjectives dels joves adults**, restringint la integració social a la integració en el mercat laboral;

- **funcionen com "contenedors"** la finalitat dels quals és apartar els joves del carrer i dirigir-los cap a "plans de carrera" en compte d'ajudar-los a construir els seus propis itineraris;

- **emascaren el desajust estructural entre el sistema educatiu i el mercat laboral**, personalitzant el problema del treball insuficient i definint col·lectius problemàtics a qui pot culpar-se dels dèficits estructurals (funció de víctimes propiciatòries);

- **desmotiven els joves exigint-los més educació**, sense ser capaços de proporcionar una educació que valga la pena;

- **regulen l'accés a les ajudes per mitjà de criteris burocràtics** com ara edat, duració de la desocupació, nacionalitat o sexe, en compte de considerar les necessitats individuals.

Per finalitzar, m'agradaria resumir la meua intervenció, fent referència a dos nivells: un nivell conceptual i una estratègia orientativa.

a) En el nivell conceptual, un tema important és que les transicions es contextualitzen (cada vegada més). Açò vol dir que, perquè una trajectòria oriente o confonga, depèn de la regió cultural, econòmica i sobretot del context individual. Els contextos individuals tenen una part estructural (recursos i oportunitats) i una part subjectiva (aspiracions, necessitats i experiències). D'ací sorgeix la resta de perspectives centrals: la distinció entre risc sistemàtic i subjectiu: d'una banda, els factors estructurals i institucionals fan algunes trajectòries més vulnerables que altres; d'altra banda, experiències i sentiments d'estigmatització.

b) En el nivell d'una estratègia orientativa hem desenvolupat un concepte que podria reflectir una major aproximació holística cap a la transició juvenil i la integració social, que descrivim com a *Polítiques de Transició Integrades*.

Els aspectes centrals d'aquests conceptes són:

- Orientacions cap a les biografies individuals.
- Anivellació de la flexibilitat i la seguretat.
- Transicions com a transicions contextualitzades.
- *La perspectiva subjectiva*, necessitat de preguntar-se pel significat individual de les opcions biogràfiques en els diferents àmbits ("l'Empowerment" com a línia directriu de la intervenció biogràfica).
- Relacionar, vincular i coordinar les diferents polítiques orientades a la transició dels joves (educació, benestar, ocupació, joventut) del mode més apropiat per a reforçar les biografies individuals.
- Reconeixement de l'aprenentatge formal i informal.
- Introducció de la participació com a principi bàsic: els joves necessiten drets socials, espais socials i estratègies socials per a negociar les seues transicions amb els actors institucionals.

2.4. Referències bibliogràfiques:

Recomanades:

- Beck, Ulrich (1986) *Risikogesellschaft. Auf dem Weg in eine andere Moderne*. Frankfurt a.M. suhrkamp. (Edició en castellano de 1998: *La sociedad del riesgo: hacia una nueva modernidad*. Barcelona, Paidós)
- Beck, Ulrich (ed.) (1977) *Kinder der Freiheit*. Frankfurt a. M., suhrkamp. (Edició en castellano de 1999: *Hijos de la libertad*. Buenos Aires, Fondo de Cultura Económica)
- López Blasco, A., Mc Neish W., Walther. A. (Des.2003) *Young people and contradictions of inclusion: towards Integrated Transition Policies in Europe*. Bristol, Policy Press. (ISBN 1 86 134 524).
- López Blasco et al (2005). *Informe Juventud en España 2004*. INJUVE, Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales. Madrid.
- Casal, Joaquím, Rafael Merino, Maribel García y Miguel Quesada, (2004) *Enquesta als joves de Catalunya 2002*. Barcelona, Generalitat de Catalunya, Secretaria general de Joventut (Col·lecció Estudis, n.13).

- Ajuntament de Barcelona / Diputació de Barcelona (Maig de 1999) *Les polítiques afirmatives de joventut. Una proposta per a la nova condició juvenil*. Document final.

- Diputació de Barcelona (2002) *Estudi d'orientació de les polítiques locals de joventut*.

- Esping-Andersen, G. (2000) *Fundamentos sociales de las economías postindustriales*. Barcelona, Ariel.

- Revista de estudios DE JUVENTUD, nº 56, marzo 2002, coordinación del número: Andreu López Blasco. (2002) *“Jóvenes y transiciones a la vida adulta en Europa”*. Número monográfico. INJUVE, Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

- Revista de estudios DE JUVENTUD, nº 65, junio 2004, coordinación del número: Andreu López Blasco y Andreas Walther. (2004) *“Políticas de juventud en Europa: en un contexto de flexibilidad e incertidumbre”*. Número monográfico. INJUVE, Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

3. Temps Lliure, Ciutadans Lliures.

Oci, Temps Lliure i Participació Juvenil en l'Espanya Democràtica.

José Luis
Palacios Vadillo
Expert en
polítiques de
joventut

Índex

Introducció: Els joves no volen participar... o no hem sabut com fer-ho.

Oci, Temps Lliure, Participació. Societat de l'Oci o Societat de la Desocupació:

- Una aproximació conceptual: temps lliure, temps ocupat.
- L'oci: l'activitat en el temps lliure.
- Societat de l'Oci o Societat de la Desocupació.
- L'Educació en el Temps Lliure en el marc de l'Educació no Formal:
  - La multiplicitat d'accions formatives.
  - L'Educació Formal, No Formal i Informal.
  - Una aproximació històrica a la Educació No Formal.
  - Educació No Formal i Associacionisme Juvenil.
  - Les dificultats de l'Educació No Formal entre els joves.
  - Els problemes conceptuals.
  - Una proposta metodològica concreta per als col·lectius juvenils.

L'Associacionisme juvenil a Espanya i les polítiques de l'Administració:

- El llegat franquista: doctrina, recursos i les organitzacions juvenils clandestines.
- 1979: Els Ajuntaments Democràtics, les Polítiques de Joventut "Culturalistes".
- La Dècada Prodigiosa: Els 80 i les Polítiques Integrals de Joventut.
- El desmantellament de les polítiques de joventut.

Tendències i estratègies en l'Educació en el Temps Lliure a l'Espanya del Segle XXI:

- L'hiperocupació del temps lliure i la seua comercialització.
- La normativització de la formació.
- El reequilibri: laïcisme / confessionalitat.
- La responsabilitat de l'Administració i de les Organitzacions Socials.
- El Moviment Juvenil davant una nova oportunitat.

Els joves no volen participar... o no hem sabut com fer-ho.

En els trenta-dos anys en què he participat en el moviment juvenil – com a dirigent de les organitzacions juvenils dels setanta, com a tècnic en animació sociocultural o com a responsable polític de distints programes- he sentit aquesta frase centenars, milers, de vegades: els joves no volen participar. Una tesi que ha servit per construir distints sil·logismes: no ha vingut ningú a l'acte que hem organitzat perquè els joves no volen participar; la meua associació no funciona perquè els joves no volen participar; els programes de la meua regidoria no funcionen, o no existeixen perquè els joves no volen participar. Falsos sil·logismes que, com a tals, no tenen validesa concloent, però que han servit per a justificar el fracàs de l'acció dels distints agents en matèria de joventut –dirigents associatius, tècnics i responsables institucionals. I que han dotat de coartada a la gestió –fracassada- d'associacions, servicis de joventut i administracions públiques.

Socialment, la frase ha tingut una àmplia acceptació en el discurs imperant: els joves hui ho tenen tot i passen de tot. Els joves de hui no són com els d'abans, que en difícils circumstàncies vam saber lluitar contra el franquisme. Els joves no es comprometen. Els joves no se'n van de casa ni amb aigua calenta. Les tertúlies “hermida” de la primera meitat dels noranta – permeteu-me qualificar així a aquest desori amb enorme impacte mediàtic, superabundància de preministres peperes, aparent vocació sociològica i dubtosa capacitat com a espectacle- van jugar un paper substancial. I van tindre un èxit clamorós.

Enfront de les anàlisis sociològicament rigoreses, ideològicament progressistes i innegablement precises de l'època – Enrique Gil Calvo, Ángela López i molts altres estudiosos de la condició juvenil- el discurs reaccionari quallà, en impensables ments; i encara arrossega corol·laris.

La realitat és una altra, no obstant això: els joves dels països desenvolupats que cavalquen a cavall dels segles XX i XXI han conegut unes condicions de vida impensables per als seus pares, però tenen un problema que els seus progenitors no van enfrontar: no poden deixar de ser joves. Aquesta situació –junt amb els processos d'aculturació social a què han estat sotmesos- ha creat una distinta actitud –i aptitud- davant dels processos de participació cultural, social i política –aquells processos que la Constitució i els distints Estatuts d'Autonomia permeten promoure als poders públics.

I per tant el Temps Lliure, l'Oci i la Participació dels joves nascuts en les últimes dècades del passat segle són diferents dels seus progenitors. I la seua qualitat social

dependrà de l'adequació dels programes institucionals i associatius. I de la idoneïtat de l'actuació dels líders juvenils.

La pregunta no és, per tant, si els joves volen o no participar –formulada des de l'autojustificació del fracàs o des de la nostàlgia de l'experiència vital antifranquista que no sempre es va tindre- sinó com podem promoure la participació dels joves. Des de l'administració, des dels distints nivells tècnics, i des dels lideratges juvenils.

I com el dubte és una senyora que sempre arriba embarassada, formulada la pregunta la tractarem de definir en aquestes pàgines junt amb alguns conceptes bàsics de l'Oci i el Temps Lliure en les dues últimes dècades; –des d'una visió autocrítica que concerneix al propi autor- les tendències i estratègies que facilitarien la participació dels joves.

Amb la seguretat que si no té sentit recuperar el temps perdut perquè tornes a perdre el temps -John Lennon dixit-, sempre és temps de fer el que mai es va fer.

Lector, lectora, aquestes pàgines són la reflexió de distints autors, l'experiència de centenars de quadres juvenils que com tu es van afanyar i/o encara s'afanyen en les procel·losores aigües dels programes de participació juvenil. Confrontades a la teua pròpia experiència, al teu propi afany, tal vegada siguen capaces d'articular un cert discurs sobre el que va passar, què hauria d'haver passat i el que hauria de succeir per fer del Temps Lliure dels joves un espai ocupat per un Oci Alliberador. Un Oci capaç de construir als constructors d'aquest oci, agents i subjectes d'ell, com a ciutadans actius, crítics i capaços de transformar la realitat. Capaços de canviar un món que no ens agrada i no de no ser canviats per aquell món. Com ho van anar fent molts dels seus predecessors que hui es permeten afirmar esclafats en un butaca que els joves d'ara no volen participar.

Oci, Temps Lliure. Societat de l'Oci o Societat de la Desocupació.

Una aproximació conceptual: temps lliure, temps ocupat.

La vida quotidiana transcorre entre el temps ocupat –treball o estudis obligatoris- i el temps no ocupat. En aquest últim període podem distingir dos subtemps: les activitats obligatòries derivades del temps ocupat (transport, formació addicional...) i les derivades de les necessitats humanes (descans, son, menjar, neteja...). El segon subtemps del temps

no ocupat és a dir, aquell que no dediquem a activitats obligatòries o necessàries des d'un punt de vista físic és, pròpiament dit, el temps lliure.

Francesc Pedró encara subdivideix aquest temps lliure: "... s'accepta comunament la definició de temps lliure com aquell període de temps no subjecte a necessitats, d'una part, ni a obligacions, d'una altra. Existeix, amb tot, un cert problema amb aquesta definició: anar a pagar un rebut de la companyia Telefónica és una activitat que s'exerceix en el temps lliure? D'ací l'aparició d'un segon concepte molt més restringit que l'anterior: temps alliberat, xicoteta parcel·la del temps lliure en què finalment el subjecte es troba alliberat de qualsevol tipus d'activitat.

Un esquema del mateix Pedró aclareix la seua taxonomia entorn del temps lliure.

L'oci: l'activitat en el temps lliure.

Ens convé diferenciar també l'oci del temps lliure. El primer seria l'activitat que realitzem. Mentre el segon referiria el període de temps en què es realitza.

Dumazedier assenyala, citat per Pedró, quatre característiques de l'oci: que tinga caràcter alliberador, gratuït, hedonístic i personal.

Aquesta breu aproximació conceptual ens situa ja en el camp de l'objecte d'estudi:

- Temps ocupat: el determinat per les activitats necessàries i obligatòries.
- Temps lliure: el conformat per les activitats condicionades i el temps alliberat.
- Temps alliberat: l'aliè a qualsevol obligació externa a l'individu.
- Oci: l'activitat realitzada en el temps alliberat.

Llull Peñalba assenyala l'oci com "l'ocupació positiva, cultural, activa i compromesa amb allò que pugua arribar a interpel·lar directament l'individu durant el seu temps lliure".

Citant a la sociologia tradicional (Weber) ens ofereix una definició clàssica –i vigent– del temps lliure: "el conjunt de períodes de temps de la vida d'un individu en què la persona se sent lliure de determinacions extrínseques, quedant amb això lliure per a emprar amb un sentit de realització personal aquests moments, de manera que resulte possible portar una vida veritablement humana".

Des d'aquest punt de vista, el caràcter alliberador del temps alliberat (temps lliure) i de l'oci són condicions "sine qua non" per a considerar-los tals.

I l'Educació en el Temps Lliure tindrà com a objectiu, per tant, la capacitació per a una utilització dels temps lliures en un oci alliberador.

El temps lliure pot ser ocupat per un oci alienant, passiu, tediós, consumista, lligat a la ingesta compulsiva d'alcohol o altres substàncies tòxiques; o per un oci humanitzant, actiu, divertit, comunicant, plaent, que compromet l'individu enfront dels seus semblants.

Els Temps Lliures poden construir Ciutadans Lliures. O fomentar individus alienats. I en un context històric, i davant d'un subjecte concret –els joves- aquest és el repte de l'Educació en el Temps Lliure: situar els joves davant de les realitats personal i social a què s'enfronta en el seu temps lliure i proveir-lo dels recursos necessaris perquè adquirisca capacitat d'enfrontar el seu temps no ocupat i el seu oci amb eficàcia alliberadora.

La Societat de la Desocupació o la Societat de l'Oci.

La Societat de les llargues jornades de treball de principis de segle, on des de la infància les classes populars treballaven de sol a sol, ha donat pas a una societat –parlem del Primer Món- on és cada vegada major el temps lliure. Les conquestes del moviment obrer i les successives revolucions industrial i tecnològica han donat pas a jornades laborals cada vegada més pròximes a les 35 hores setmanals i a l'allargament del període d'escolarització. L'augment exponencial de la renda individual –des de la perspectiva de finals de segle XIX- permet, a més, el gaudi d'un temps lliure amb immenses possibilitats.

La configuració d'un model econòmic en les societats avançades en què una part de la població està integrada laboralment i una altra molt important (substancialment els joves) es troba al marge del mercat laboral o roman llarg temps en les seues fronteres, amb treball precari, inestable i contractació intermitent o no completa, genera enormes bosses de població ocioses. Molts analistes, davant la impossibilitat d'absorbir aquesta massa laboral presenten un doble i antagònic model social: la Societat de la Desocupació, que margina a una part de la seua població o una Societat capaç de distribuir els llocs de treball i, per tant, en la qual el temps lliure dels seus membres pot aconseguir nivells semblants al de l'ocupat laboralment. “ De la Desocupació a l'Oci” és el camí que han de recórrer les societats industrialitzades per resoldre dues contradiccions que segons l'autor –o el seu intertextualitzat?- presenten: pretendre automatitzar els processos de producció i mantindre la plena ocupació i educar els joves de la societat opulenta en la moral puritana del treball.

L'Educació en el Temps Lliure en el marc de l'Educació No Formal

El component educatiu de les intervencions en el temps lliure i el seu distanciament a la institució educativa converteixen a l'Educació en el Temps Lliure en una tipologia essencial en l'àmbit de l'Educació No Formal. L'especificitat dels subjectes de la intervenció (els joves) i l'exigència metodològica de convertir-los en agents d'aquesta, determinen conceptualment l'Educació en el Temps Lliure. En les pròximes pàgines tractarem de situar les distintes tipologies educatives, les dificultats davant les quals es troben i presentarem una proposta metodològica per al treball amb el segment infantil o juvenil.

La multiplicitat d'accions formatives

Multitud de les accions desenvolupades en els col·lectius juvenils presenten components que es mouen en l'àmbit de l'educatiu. Molts dels nostres objectius, de les metes que es plantegen les organitzacions juvenils, tenen una clara intencionalitat pedagògica. Una part substancial de les organitzacions juvenils es defineixen com a entitats educadores en el temps lliure i incardinen la seua acció en un projecte educatiu. Són les entitats juvenils agents educatius? Ho són des d'una perspectiva subsidiària del conjunt de la seua acció o és l'acció educativa el nucli de la seua identitat? Fins i tot en aquelles entitats no enquadrades en l'Educació en el Temps Lliure com les organitzacions sindicals, polítiques, ecologistes.

I, en aquesta hipòtesi, quina seria la tasca educativa de les entitats juvenils? Quin tipus d'educació, amb quina intencionalitat, amb quina transmissió, amb quina metodologia, pretendrien les organitzacions juvenils? I quins són els resultats aconseguits?

Reflexionar sobre aquestes preguntes, és a dir, sobre la nostra acció, és l'objectiu d'aquestes pàgines. Aclarir conceptualment el que s'ha denominat "Educació No Formal", submergir-nos en els procel·losos àmbits de la metodologia, analitzar les dificultats de les accions educatives i situar-nos en condicions d'elaborar propostes que elevar al plenari de treball.

Propostes concretes, genèriques, realistes, utòpiques, capaces de transformar el món i de modificar, en positiu, l'acció educativa que desenvolupem cada un en el nostre treball associatiu quotidià. Propostes per a l'Administració i per als poders públics que ens ignoren massa; i per a nosaltres mateixos —que també ens ignorem massa, i, desconeixent-nos, no som capaços de millorar quant hi ha de perfectible en nosaltres—. Propostes capacitades —pel seu rigor, estructuració, certesa, adequació— de servir-nos per a canviar. Perquè

ens han servit per a entendre els processos educatius no formals en els quals estem encapotats, les modificacions que requereixen i les necessitats que, de l'exterior —d'aquells poders públics que ens continuen ignorant massa...— hem de demandar.

L'Educació Formal, No Formal i Informal.

Enfront de l'educació formal —en mans de l'Estat, d'institucions com l'Església— sorgeixen, en el segle passat, una sèrie d'intervencions educatives que es desenvolupen fora de l'horari escolar independentment de l'edat d'escolarització de l'educand, amb la vocació d'implicar-lo en el procés educatiu i des de col·lectius incardinats en molt distints corrents filosòfics o ideològics.

A totes aquestes intervencions educatives no formals podem situar-les en l'àmbit de l'Educació No Formal si s'estableixen fora de l'acció del sistema educatiu, tenen una intencionalitat, presenten objectius definits, utilitzen una metodologia sistematitzada i pretenen desenvolupar en l'educand un procés de conscienciació que el faça conscient del seu propi ser, de l'entorn on habita i de la relació entre ell mateix i aquell entorn.

Tres tipus d'educació.

Podem classificar el conjunt d'actes educatius en tres tipus en funció de la seua intencionalitat, institucionalització i finalitat: Educació Formal, Educació No Formal i Educació Informal.

L'Educació Formal és l'ensenyança reglada administrativament, estructurada cronològicament, que presenta un caràcter obligatori en el seu nucli central, té com a objectiu la transmissió de coneixements i el desenvolupament de valors i habilitats socials que garantisquen la perpetuació del sistema social, dota els alumnes dels coneixements necessaris per a desenvolupar el seu rol professional i ciutadà, els titula, i presenta un caràcter obligatori, generalista i uniforme. Sens dubte, el temps ha anat sumant a l'Educació Formal elements que matisen i inclús contradiuen aquesta definició. L'educació formal —i el seu espai central, l'escola— s'ha presentat més pròxima a la individualitat de l'educand i al desenvolupament de valors enfront de la transmissió de coneixements.

“L'educació no pot acontentar-se de reunir els individus fent-los subscriure valors comuns forjats en el passat. Ha de respondre també a la pregunta: viure junts, amb quina finalitat? Per fer què? I donar a cada persona la capacitat particular de participar activament durant tota la vida en un projecte de societat.

“El sistema educatiu té per missió explícita o implícita preparar a cada un per a aquesta comesa social. En les complexes societats actuals, la participació en el projecte comú sobrepassa àmpliament l'àmbit polític en sentit estricte. En realitat cada membre de la col·lectivitat ha d'assumir la seua responsabilitat amb els altres de forma quotidiana, en la seua activitat professional, cultural, associativa i de consumidor. Per consegüent, cal preparar cada persona per a aquesta participació, ensenyant-li els seus drets i deures, però també desenvolupant les seues competències socials i fomentant el treball en equip en l'escola.”

“La preparació per a una participació activa en la vida ciutadana s'ha convertit en una missió educativa més generalitzada en tant i en quant els principis democràtics s'han difós per tot el món.” (“L'Educació tanca un tresor” Informe la UNESCO de la Comissió Internacional sobre l'Educació per al Segle XXI presidida per Jacques Delos).

Però enfront d'aquesta evolució de la formulació de l'escola, la seua història, la primigènia configuració com a espai de transmissió de coneixements per a la capacitat i la configuració de rols que possibilitaren la continuïtat social, la titularitat estatal —directa o indirecta— i l'obligatorietat continuen sent els seus elements definitoris. Així, Brunner afirma que l'educació institucionalitzada o escolar és:

“Una formació estàndard i uniforme, allunyada moltes vegades de les necessitats més pròximes i immediates i tenida d'un academicisme formal amb un caràcter excessivament intel·lectualista i abstracte que dificulta la referència a realitats, fets o esdeveniments concrets i puntuals o quan ho fa, moltes vegades, han perdut el caràcter pràctic i innovador” —en interpretació de Gloria Pérez Serrano. Antonio Guerrer es recolza en Durkheim per a apuntalar, amb major radicalitat, aquesta tesi: “per a Durkheim l'educació és una necessitat funcional de la societat, que s'explicita sobretot en el pas de la solidaritat mecànica a l'orgànica, quan ha d'assumir la funció, que abans representava la religió en la construcció de la consciència comuna de la societat. L'educació és el mitjà a través del qual la societat renova permanentment les condicions de la seua existència. Com assenyalava en la seua obra *Pedagogia i sociologia*: l'educació, en tant que “socialització metòdica de la jove generació”, perpetua i reforça “l'homogeneïtat” social necessària en tota societat, inculcant les similituds essencials que suposa la vida col·lectiva”.

La inexcusabilitat d'un programa, el caràcter institucional de l'agent educatiu —l'Estat, directament o indirecta— i el propi espai físic —jeràrquic— de substanciament del procés formatiu —el centre educatiu— converteixen l'educació reglada en l'Educació Formal, dins del marc taxonòmic que estem definint.

L'Educació Informal

Com a éssers socials, en una dinàmica de permanent interacció amb l'entorn i amb el conjunt d'éssers humans, estem sotmesos a processos que ens transmeten informació i coneixements, que configuren la nostra conducta i defineixen els nostres valors. Aquestes interaccions a què estem sotmesos no constitueixen una acció educativa pròpiament dita en la mesura que no tenen un caràcter intencional. La seua càrrega educativa, determinant en la configuració de l'individu al llarg de la seua vida esdevé de la socialització permanent a què estem sotmesos com a individus. A aquest conjunt d'interaccions l'anomenarem Educació Informal.

“L'educació informal és el procés educatiu no organitzat que transcorre al llarg de la vida de la persona provinent de les influències educatives de la vida diària i del medi ambient. En aquest sentit, s'utilitza també el terme educació incidental. Així es podria dir que l'educació informal és també educació no reglada, no institucional”. (MEC. El llibre blanc de l'educació d'adults. Ed. MEC, 1986, citat per Gloria Pérez Serrano.

L'Educació No Formal

Com hem assenyalat, al conjunt d'intervencions amb intencionalitat educativa que es desenvolupen al marge de l'educació escolar o institucional, l'anomenarem Educació No Formal. Aquest tipus d'educació presenta diverses característiques. Assenyalarem les més descriptives:

- Promoció des de la Societat Civil. No és l'Estat ni una entitat concertada per ell sinó la pluralitat de col·lectius socials qui promou.
- Es produeix al marge de les Entitats Educatives Institucionalitzades.
- Els Educadors no són necessàriament professors titulats, inserits en una estructura jeràrquica d'educadors. Els agents de l'educació no formal es confonen amb els subjectes d'aquesta educació, conformant una acció educativa que converteix els subjectes de l'acció en agents de la seua formació.
- Els educands poden estar conformats per tota la població, independentment que es troben o no en període de formació escolar.
- No pretén la transmissió de coneixements. Ni, per descomptat, l'obtenció d'un reconeixement oficial –titulació o gradació reglada, encara que de vegades presenten cert reconeixement oficial.
- Pretén la conscienciació de l'individu. El desenvolupament d'una percepció de si mateix, de l'entorn en què habita i, a partir de determinats postulats filosòfics, ideològics o religiosos, l'acceptació i/o modificació d'aquesta realitat social.

- Presenta una intervenció pedagògica sistematitzada, intencional i conscient, dins dels paràmetres filosòfics o ideològics de l'entitat.

Arriscant-nos a un triple reduccionisme, anem a moure'ns en aquesta definició:

L'Educació Formal és l'ensenyança escolar o institucionalitzada que naix, històricament, de la transmissió de coneixements, la formació dels ciutadans durant la infància i la primera joventut, aconseguint un cert grau de capacitació, els dota d'una titulació que els permet accedir a determinats rols professionals. L'evolució de la Societat i la seua complexitat ha allargat extraordinàriament el període de formació de l'individu i introduït una concepció educativa que promou la formació integral de l'individu.

L'Educació Informal és el conjunt d'influències externes fruit de les interaccions de l'individu al llarg de la seua vida que condicionen la seua conformació com a persona i la seua relació amb la Societat.

L'Educació No Formal és l'acció intencional, sistemàtica i al marge de l'educació institucionalitzada que té com a fi la conscienciació de l'individu i la seua conformació com a tal enfront de la Societat. Es formula davall els paràmetres filosòfics, ideològics o religiosos de l'entitat promotora.

Una aproximació històrica a l'Educació No Formal.

Cabello Martínez distingeix tres etapes en la història de l'educació no formal a Espanya durant el segle XX: La República, la Dictadura i la Transició democràtica (democràcia). Assenyala l'heterogeneïtat de diverses actuacions educatives que situa en l'ampli àmbit de l'Educació Permanent. En la República, en un període de desenvolupament progressista i democràtic, apareixen intervencions des d'entitats com la Institució Lliure d'Ensenyança, les Missions Pedagògiques, la Residència d'Estudiants... Junt amb aquestes intervencions que assenyala l'autora esmentada hauríem d'incloure l'animació social i cultural –que hui podem enquadrar en l'Educació No Formal- àmpliament desenvolupada per l'esquerra sindical i política.

La segona etapa, amb una influència doctrinària nacional catòlica, es desenvolupa en la dictadura amb elements ideològics més totalitaris –secció femenina, Moviments Nacional, OJE, i un perfil de major capacitació tècnica al final del franquisme –amb la Promoció Professional Obrera (PPO).

María Josefa Cabello (*Educació permanent i Educació Social. Controvèrsies i*

Compromisos. Edicions Aljub, 2002) defineix la tercera etapa en els termes següents:

“...restaurada ja la democràcia en els anys vuitanta, es van desenvolupar en l'àmbit estatal els Programes d'Educació Compensatòria, els anomenats 'Programes d'Educació Permanent d'Adults' i els Programes de Formació Professional. En les diferents Regions de l'Estat té lloc la creació de programes de formació, d'educació i de cultura per part de les Administracions Autonòmiques, destacant les actuacions per a les persones adultes. Els Municipis implanten noves ofertes per a tota la població a través dels Centres Cívics i les Universitats Populars, les Escoles Llauredores i les Escoles Populars. Finalment, durant les dues últimes dècades tenen lloc una diversitat d'accions, d'iniciativa governamental i no governamental, marcades pel signe d'atenció a la diversitat cultural, ètnica i/o de gènere”.

Educació No Formal i Associacionisme Juvenil.

En aquest conjunt d'intervencions que hem definit com a Educació No Formal s'emmarquen moltes de les nostres actuacions. Si acceptem d'una manera àmplia la definició proposada, l'acció educativa que es desenvolupa en els col·lectius juvenils de temps lliure s'emmarca en els paràmetres de l'Educació No Formal.

És clar per a aquest tipus d'entitats juvenils, però també per a aquelles que tenen més desdibuixat el component pedagògic enfront de l'ideològic o de defensa d'interessos –les organitzacions juvenils de partits i sindicats o les entitats veïnals o ecologistes, per exemple.

Les accions d'aquestes entitats, el sentit últim de formació en valors de progrés, d'identitat comunitària, de respecte al medi ambient, presenten aquest perfil educatiu. Què especifica l'Educació No Formal amb joves? Tres elements: les característiques de la població subjecte de la intervenció, el major perill d'adoctrinament i la intergeneracionalitat entre els agents i subjectes educatius.

Els joves, aquest segment poblacional definit sociològicament com l'etapa entre la dependència (la infància) i l'autonomia (la maduresa), presenten unes característiques psicològiques distintes al conjunt de ciutadans adults. El jove s'enfronta a un procés d'autoconstrucció: el desenvolupament físic, intel·lectual, efectiu, sexual... Aquest període de desequilibri en la formació de la seua personalitat, que durarà tota la vida, però que significativament es produeix de forma intensa en l'adolescència i la primera joventut, determinarà substancialment qualsevol intent formatiu, que trobarà una major permeabilitat, estarà determinat pel relacional, es veurà facilitat per una personalitat més entusiasta i il·lusionable, però també amb interessos més efímers.

En les societats desenvolupades els joves han aconseguit uns nivells de vida desconeguts per generacions precedents. La generalització de l'ensenyança i sanitat de qualitat, l'accés a l'esport i la cultura en són exemples clars. No obstant això, les dificultats d'accés a una ocupació i vivenda dignes dificulten la creació d'un nucli convivencial propi. Tres elements imprescindibles per a aconseguir l'autonomia plena i fer-se adults.

Aquest bloc en la incorporació dels joves a la vida adulta suposa un gran problema individual (estar condemnat a una etapa eterna de dependència) i social (la inversió en la generació millor preparada de la història no pot ser rendibilitzada en no produir-se la inserció social).

El provoca un major desenvolupament de les patologies socials com la delinqüència i la drogadoicció. Des de la perspectiva de la sociologia cívica, ens trobem amb una generació que no pot desenvolupar les habilitats socials que propícia el desenvolupament natural de la vida. L'accés a la primera ocupació, a la primera vivenda o la fundació d'un primer nucli convivencial. I la socialització de la qual es veu impedida. La joventut apareix com un problema social (l'oci dels joves, les seues actituds passives, el seu desencontre amb els processos democràtics formals, per a la societat que, amb la seua configuració, ha impedit la seua inserció i, per tant, ha creat el problema). "Els seus pares van córrer davant dels "grisos", van conspirar contra qualsevol tipus de poder establert i van abandonar com més prompte millor el vell domicili familiar. Ells, no obstant això, es queden palanquejats en la llar paterna fins complits els trenta, "passen" de la política, i vagabundegen de beca en beca sense decidir-se a assumir les responsabilitats pròpies dels adults. Són els adolescents, els nous prototips de la joventut actual" afirma Eduardo Verdú. (*Adolescents. Autoretrat d'una joventut invisible*. Temes de Hui. 2001).

A aquest prototip de joves es dirigeix l'acció educativa no formal dels nostres col·lectius. A aquest prototip o, millor encara, a una realitat menys caricaturitzada de la joventut actual: ciutadans que van tindre l'oportunitat d'aconseguir uns alts nivells d'ensenyança formal —durant més temps del què van desitjar, probablement—; van ser atesos per una sanitat universalitzada i de qualitat; van disfrutar en els seus barris de centres esportius i culturals; van accedir a les novíssimes tecnologies; van vestir i van menjar —i van beure?— com no van poder fer-ho els seus pares; no van patir l'assot de les drogues dures com els seus germans majors; però estan condemnats a no deixar de ser joves. Tal vegada, l'Educació No Formal puga ajudar-los a fer-ho. A deixar de ser joves, a accedir a la vida adulta.

Els propòsits de l'Educació No Formal entre els joves.

Si acceptem la definició, des d'una perspectiva instrumental, de l'Educació No Formal com un procés (Coombs, 1975; citat per Jaume Sarramona. *Educació No Formal*. Ariel Educació. 1998) "...que dura tota la vida i en el qual les persones adquireixen i acumulen coneixements, habilitats, actituds i modes de discerniment per mitjà de les experiències diàries i la seua relació amb el medi ambient" podem situar, a partir d'aquesta definició, els propòsits de l'Educació No Formal en els col·lectius juvenils.

Ja hem assenyalat que aquesta intervenció educativa es dirigeix a un segment poblacional amb característiques específiques psicològiques (immaduresa, inestabilitat, canvi, major labilitat) i sociològiques (transició d'una etapa de dependència, la infància, a una altra d'independència, l'etapa adulta).

D'altra banda, la situació dels joves en les societats avançades es caracteritza per la seua dificultat d'incorporació a la vida adulta, amb les repercussions que aquest retard implica en l'evolució dels éssers humans.

En tercer lloc, la complexitat de les societats avançades genera nous efectes desconeguts i diversos fins ara, que incideixen també en els ciutadans joves: l'aparició de l'analfabetisme tecnològic, els fluxos migratoris i la multiculturalitat, la civilització de l'oci i temps lliure, l'extensió de l'escola més enllà de l'espai i temps tradicionals, la ciutat educativa, l'allargament forçós de la joventut.

En el context de les circumstàncies dels joves i de la societat del canvi de segle cal situar els objectius de l'Educació No Formal. Per tant, el propòsit de l'Educació No Formal, des de l'associacionisme juvenil i cap als joves, cal situar-ho amb un triple objectiu:

- Facilitar el procés de maduració dels joves des d'una àmplia perspectiva personal (percepció de si mateix, desenvolupament i vivència afectiva i sexual, desenvolupament de la plena capacitat intel·lectual, vivència de l'oci, formació i pre-professionalització) i social (desenvolupament d'habilitats socials i valors relacionals). I també prevenció de les patologies socials (drogadicció, delinqüència) que presenten, en una situació de bloqueig a la incorporació a la vida adulta, una major amenaça potencial.
- Facilitar el procés d'inserció social, desenvolupant, en el temps lliure i en l'exercici d'un oci actiu, valors, actituds i habilitats que no tenen oportunitat de desenvolupar-se en els marcs de la inserció social –en no ser habitats pels joves fins molt tardanament: la primera ocupació, la vivenda pròpia o el nucli de convivència propi.

- I finalment, i des de la perspectiva concreta de cada acció associativa, el desenvolupament d'una percepció del món (visió, corpus de valors, posicionament i compromís enfront de la societat) d'acord amb els plantejaments religiosos, filosòfics o ideològics del col·lectiu juvenil. En aquest sentit, ja hem assenyalat la major vulnerabilitat dels joves a intervencions adoctrinadores. En general, els col·lectius juvenils haurien de tindre, i de fet ho tenen, un mòbil d'ideologització molt genèric, que es moguera en paràmetres de valors cívics permutables i anàlegs per al conjunt del teixit social democràtic.

Les dificultats de l'Educació No Formal entre els joves.

L'acció educativa dels nostres col·lectius es troba, sovint, amb problemes i dificultats difícilment superables. La bondat de les propostes de l'Educació No Formal, la necessitat de les societats avançades de desenvolupar valors ciutadans entre els joves, inclús les demandes d'una part d'aquests de projectes educatius en l'àmbit del Temps Lliure que els permeta una vivència d'oci més enllà dels espais embrutidors de la matinada, els espais "fem" de la televisió de la nit, i l'extraescolaritat, en el marc del control social del centre d'ensenyança del dia, no és garant, ni tan sols remotament, de l'èxit dels projectes educatius juvenils. Ni de l'extensió d'aquests, ni el seu gradual reconeixement i consolidació social, ni l'atenció i suport de l'Administració, i, per tant l'estructuració de potents xarxes que articulen un teixit social no formal.

Al contrari, l'actuació dels col·lectius juvenils es troba, en general, depreciada per la inexistència de projectes solvents, estructures capaces, recursos suficients, i per la incapacitat de connectar amb els propis subjectes educatius.

En general, les reflexions dels directius juvenils sobre les dificultats de funcionament dels seus projectes associatius —una cascada incontenible d'ítems autojustificatius— poden classificar-se en quatre tipologies: els referents a les dificultats econòmiques i infraestructurals (falta de recursos, subvencions, espais, materials, professionals); els referents a les dificultats de funcionament (coordinació, informació, lideratges, formació); els que estan lligats a les dificultats inherents a la pròpia missió de l'entitat (fomentar valors de solidaritat en una societat individualista; impulsar la participació en una societat passiva) i un quart tipus que anomenarem conceptuals.

Considerem que els tres primers tipus tenen una influència relativa en les dificultats que travessa la nostra entitat —i en tot cas, no pertanyen a l'àmbit de rectificació propi i, per tant, de millora de la nostra entitat.

És a dir, encara que els recursos són fonamentals no són determinants per a l'acció —de fet poden existir projectes nuls amb grans recursos i viceversa— i la seua consecució pot ser gradual conforme es desenvolupa el projecte. A més, la seua existència és, formalment, aliena a nosaltres i depèn de l'arbitrarietat o de l'existència d'una política de suport a l'Educació No Formal de l'administració.

El segon conjunt de dificultats més assenyalades (la falta de coordinació, formació...) cal concebre'l com la dificultat que tot projecte col·lectiu presenta per a aconseguir els seus objectius. Els lideratges de manteniment i de tasca (aquells que fixen la seua acció en el manteniment de les tensions del grup en un nivell acceptable i en la canalització dels esforços per a la consecució de les metes, respectivament) pateixen en el seu desenvolupament desajustos, dificultats, contradiccions, carències (més formació, més informació!) que cal acceptar com naturals. Molt més en el món juvenil, pel nivell de maduresa i formació de la població diana. I pel component efímer i renovable de la seua inserció en el projecte.

Un tercer tipus de problema fa referència a la pròpia dificultat d'una acció educativa que presenta un propòsit de desenvolupament de valors en una societat de desvalors. Fomentar la participació en una societat no participativa. El fracàs dels nostres intents de fomentar la participació juvenil no pot situar-se que els joves no volen participar (una tautologia idiota). Precisament perquè no hi ha participació té sentit el nostre projecte. I el seu fracàs no pot situar-se en aquesta passivitat. Seria com definir la responsabilitat del mal funcionament d'una entitat abolicionista en l'existència del tràfic d'esclaus. O justificar el fracàs del mal apagat d'un incendi amb l'existència del propi foc.

Els problemes conceptuals.

És en el quart tipus de problemes, els conceptuals, on resideixen les causes que impedeixen el desenvolupament del nostre projecte i, que la seua solució, que depèn de nosaltres, pot permetre la seua evolució.

Aquesta necessària reconceptualització de com concebem la nostra acció, el nostre projecte educatiu, la nostra relació amb la població diana, la nostra mateixa conformació, és la que ens permetria resoldre els nostres problemes. I fer eficaç la nostra acció.

Dissenyar la nostra missió, i fer partícips d'ella als membres del col·lectiu; identificar i estructurar els potencials participatius de la població diana: dotar-nos d'un projecte d'intervenció sistematitzat; adequar la nostra estructura a la missió de què hem dotat a

la nostra entitat, són alguns dels problemes conceptuals a què han d'enfrontar-se, amb total seguretat, la majoria dels col·lectius juvenils perquè la seua acció siga difícil (per allò de la societat no participativa) i deixe de ser impossible per allò que no tots els camins condueixen a Roma, sinó que molts, només al nostre propi melic.

Una proposta metodològica concreta per a l'acció educativa en els col·lectius juvenils.

Un exemple d'acció sistematitzada és la Quíntuple Estructura, molt adequada per a un col·lectiu juvenil que es mou en l'àmbit de l'educació no formal.

"La quíntuple estructura. Un model per a la participació".

És la frase més sentida en el món associatiu i la més reiterada en aquest llibre: "els joves no volen participar". Serveix per a sostenir una tesi "progrepaternalista" en una "tertúlia Hermida" amb les seues derivacions: "els joves no volen anar-se'n de casa", "els joves no es comprometen com nosaltres ho vam fer contra el franquisme", "els joves no saben divertir-se, més enllà del botelló"...

I serveix per a justificar tant el fracàs d'una activitat a què no ha acudit ningú com la inexistència de realitat en qualsevol secció de joventut d'una entitat associativa. "És que els joves no volen participar", afirmem distanciant-nos de l'etiologia del problema que assenyallem. I continuem cobrant el sou com a tècnics de joventut o ocupant la responsabilitat política o representativa que se'ns ha conferit en la matèria amb la consciència tranquil·la.

En tot tòpic hi ha un cert nivell de veritat. I en aquest axioma també. Desconeixent-ho, el que tractem de sostenir és que "no tots els joves volen participar i sobretot que no volen participar igual".

Aquesta és la clau de la qüestió: si el nostre objectiu és facilitar la participació dels joves, si la nostra missió és impulsar la seua autoorganització i incorporar aquest cabal participatiu a l'acció col·lectiva, hem de partir d'una premissa bàsica: hi ha diferents nivells de potencials de participació. Detectar-los i dissenyar una oferta distinta i adequada a cada nivell serà la clau de l'èxit en les nostres intervencions en matèria de joventut.

La piràmide de la participació.

Tenim, la necessitat de determinar els distints potencials participatius que existeixen en els joves. A aquests nivells els anomenarem la Piràmide de la Participació. Imaginem com serà aquesta piràmide en un territori qualsevol de la nostra comunitat. En un barri dels afores d'una ciutat de 100.000 habitants en què hi ha 20.000 joves:

- **Els líders i directius juvenils.** Són joves susceptibles de participar en una estructura juvenil en qualitat de líders socials o directius. La seua personalitat esta configurada de tal manera que els fa susceptibles de convertir-se en agents actius en un grup social. La tradició i/o formació familiar, la seua psicologia, un posicionament ideològic precoç, la influència dels seus iguals (el nucli afectiu pròxim incideix substancialment en l'assumpció d'una actitud associativa) poden ser elements facilitadors d'aquest perfil. Entre 20.000 joves n'hi ha algunes desenes que potencialment poden desitjar liderar un projecte associatiu. L'entitat que es creue amb ells, els tindrà entre les seues files.

- **Els activistes.** Sense la potencialitat d'assumir la direcció de projectes associatius, són joves actius, amb capacitat per a induir altres joves a fer accions, activitats amb un component col·lectiu.

- **Els membres de grups estables.** Són joves que participen setmanalment de l'activitat d'un grup. L'estabilitat d'aquesta participació marca el seu caràcter. Sovint, el caràcter temàtic o de centre d'interés, també. Grups de Teatre, música, revistes, rol, són exemples d'aquest nivell de participació.

- **Els usuaris.** Són joves que participen amb algun nivell d'assiduïtat de les activitats i servicis d'una entitat. Espectadors de qualsevol espectacle, usuaris de servicis d'informació, de ciberespais, en serien exemples.

- **Els consumidors.** Així anomenem els joves que "consumeixen" molt esporàdicament una activitat associativa. Assistents a un concert massiu de rock, a una gran manifestació contra la guerra...

- **La totalitat dels joves.** Sí, existeixen. A més dels quatre bojos que pul·lulen pel nostre col·lectiu o per qualsevol associació, dels que vénen a les nostres activitats amb alguna regularitat, dels que omplien les "manifes" de vesprada en vesprada... hi ha els joves. Encara que no els hem vist mai junts. Encara que no ens hem dirigit mai a ells (més enllà de col·locar en els nostres fullets la frase feta "vine i participa"). Encara que a vegades ho oblidem, hi ha els joves. En el barri imaginari que analitzem, 20.000. Mai participaren en una activitat. En la piràmide que proposem, el seu nivell de potencial de participació és zero. El que no significa que no hem de tindre'ls en compte en la nostra acció. En el pròxim capítol en parlarem.

Variacions de la piràmide.

Ja tenim la primera estructura del sistema en què organitzarem la nostra acció, la quintuple estructura: l'estructura de participants. Adequar aquesta estructura tipus, a l'espai d'acció en què intervindrem és quelcom necessari i relativament senzill.

Treballem amb l'exemple d'un institut d'ensenyament mitjà:

- **Els líders i directius juvenils.** Correspondrien als representants electes dels alumnes i als components de les Juntes directives de les associacions d'estudiants. En general, serien aquells que exerceixen, o poden exercir, (estem parlant de potencialitat), un lideratge global en l'institut.

- **Els activistes.** Els trobaríem en aquells joves que lideren activitats concretes en el centre: en la revista, en els torneigs i entrenaments esportius, en el grup de teatre...

- **Els membres de grups estables.** Aquells estudiants que conformen grups d'activitat del centre. Els equips de futbol, el grup de teatre, de rol...

- **Els usuaris.** Aquells que usen amb certa regularitat una activitat del centre, com un curs, però no participen en la seua generació o gestió.

- **Els consumidors.** Els estudiants que participen com a espectadors (els anteriors nivells serien participants, un nivell més alt) d'activitats organitzades per altres en el centre.

- **La totalitat dels joves.** Estaria conformada pel conjunt de la matrícula del centre.

El mateix exercici podríem fer en construir la piràmide de la participació o estructura de participants d'una Facultat, d'una empresa (recordant la tesi del capítol anterior: no hi ha joves treballadors sinó treballadors joves), o de grups de joves no territorials, els barris, o d'activitat, el centre d'estudi o de treball; les concentracions juvenils de marxa nocturna, els banystes d'estiu en una piscina o platja,...". (*Els Joves no volen Participar. Manual per a dirigents associatius despistats. Com muntar un col·lectiu juvenil que funcione.* José Luis Palacios. LCM. 2003)

Junt amb aquesta primera estructura, que ens garantiria l'atenció a la totalitat de la població diana (els educands, sense els quals el procés educatiu no tindria sentit) altres quatre factors completarien el pentasistema que presentem:

- Una estructura d'activitat, que oferiria a cada nivell una acció formativa adequada.
- Una estructura funcional, que organitzaria la nostra acció en programes específics per a cada nivell, i transversals en algun cas.

- Una estructura orgànica, on se substanciarien els processos educatius.

- I, finalment, una estructura de recursos –financers, materials, humans- que

presentarien un destí d'acord amb els distints nivells de participació i en funció dels objectius que deriven de la nostra missió.

Aquesta estructura funciona com un sistema, i com a tal, els seus elements suporten una coherència transversal: un tall imaginari que posa en relació a dos elements presenta una relació congruent: si el nostre objectiu és l'animació, els nostres recursos es destinen a la contractació d'animadors, no a la publicitat.

Altres problemes conceptuals.

Altres problemes conceptuals els trobem en l'incorrecte tractament dels interessos patents i latents dels joves. La no discriminació entre necessitats i demandes, la desclassificació de les activitats i els usos de l'impacte educatiu pretés, la inadequació i desinterés de la nostra realitat a la missió, la desatenció i/o descompensació del continu de la suficiència afectiu sexual, la instal·lació en els tòpics - pantalla dels "ions" del funcionament col·lectiu, o la incorrecció o inexistència d'autèntics processos d'endiració formen els animadors de la nostra entitat. Alguns d'ells els reflectim en els quadres adjunts: amb l'esperança d'un posterior desenvolupament.

Són, en definitiva, aquest conjunt d'errors conceptuals els que impedeixen el correcte desenvolupament dels processos associatius. I situen al nostre col·lectiu en aquella etapa que Lull defineix d'estancament (*Teoria i pràctica de l'Educació en el Temps Lliure*. Josué Lull Peñalba. CCS. 1999):

"Estancament: aquelles associacions que s'enquisten en aquest estatus mínim, acceptant un creixement en l'activitat i en el nombre de socis molt lent. L'associació es converteix en un "club capelleta" i es tanca a l'exterior, no es proposa noves metes, no sap resoldre els seus problemes i llangueix fins a dissoldre's al cap del temps. En aquestes circumstàncies sorgeixen diverses excuses que justifiquen el distanciament o la dispersió de cada un dels membres, o bé la consideració de l'associació com quelcom transitori i infantil que no condueix a res".

L'Associacionisme juvenil a Espanya.

El llegat franquista: doctrina, recursos i les organitzacions juvenils clandestines.

La realitat de l'associacionisme juvenil a Espanya està condicionada per un fet excepcional en referència a la majoria dels països europeus del nostre entorn: la

Dictadura Franquista dinamita el teixit associatiu juvenil lligat al moviment obrer dels anys trenta que, amb el seu volum d'afiliació i atenent a la inexistència de temps lliure —definit com a oposició al temps ocupat per la jornada laboral— i l'escassa o nul·la etapa escolar adquireixen una importància enorme. Els centenars de milers d'afiliats joves en les organitzacions sindicals i polítiques —i en la seua extensa plèiade de cercles culturals i esportius (cases del poble, ateneus...) desmenteixen el mite d'una pretesa dissociabilitat dels joves espanyols. Negat per l'activisme dels quadres juvenils d'aquell moviment dels anys trenta —que va jugar un paper determinant en l'acció política republicana i posteriorment en la Guerra Civil, en defensa de la legalitat democràtica.

El franquisme elimina jurídicament i física aquell moviment juvenil. Afusella, empresona o exilia les seues estructures bàsiques; incauta els recursos i infraestructures que ha creat i il·legalitza qualsevol acció col·lectiva, incloses les de Temps Lliure, al marge de les seues noves organitzacions adoctrinadores. D'aquesta manera, l'Estat Totalitari tracta de controlar les noves generacions a través de les seues estructures polítiques i/o d'obligada afiliació (FET i de les JONS, el partit polític franquista, i organitzacions específicament juvenils, com l'Organització Juvenil Espanyola, o estudiantils, com el SEU, Sindicat Espanyol Universitari).

Molt dificultosament, i més intensament en la dècada dels setanta, s'articula un nou moviment juvenil democràtic a Espanya (lligat a les organitzacions juvenils dels partits polítics de l'esquerra clandestina: el llavors poderós Partit Comunista, les innumerables però actives organitzacions a la seua esquerra (que fonen eclècticament i contradictòria les noves cultures del Maig del 68, el "guevarisme" i els moviments d'alliberament del Tercer Món o l'impacte de la revolució Cultural Maoista junt amb les tradicions de principis de segle marxista o llibertàries). Junt amb aquella esquerra, i sovint confosos amb ella, els moviments cristians hereus dels aires d'obertura del Concili Vaticà II, fortament compromesos amb el canvi social en el nostre país.

No va ser un moviment juvenil majoritari. Però el seu lideratge ètic i polític, la seua aportació a l'acció antifranquista que va propiciar la instauració de la democràcia li concedeixen un paper històric innegable. La seua comparació amb les actuals organitzacions polítiques i juvenils i l'escàs nivell de participació dels joves en l'acció política i sindical (i el desdibuixament que provoca la nostàlgia en algunes retines) li confereixen aquest caràcter superior del qual el doten molts analistes.

En paral·lel a aquest moviment polític (i sovint retroalimentats) els moviments de temps lliure s'articulen entorn dels clubs juvenils de l'església o del llavors potent moviment veïnal —les Associacions de Caps de Família—. I les distintes estructures del moviment Escolta. L'excepció de Catalunya —amb una tradició excursionista que deriva de principis de segle— aporta la interessantíssima experiència dels **esplais**, nuclis on es forja una nova generació de joves democràtics.

El franquisme suposa l'aniquilament del moviment juvenil democràtic del primer terç de segle, la impossibilitat de l'accés de diverses generacions d'espanyols a la vivència d'un oci cívic, capaç de construir-los com a ciutadans i la gènesi de la debilitat i de molts dels problemes de l'actual moviment juvenil.

Paradoxalment —i fruit de l'interés d'enquadrament i adoctrinament dels règims totalitaris— arriba un gran conjunt de recursos i infraestructures juvenils que, a diferència del parcial usdefruit de les organitzacions sindicals democràtiques del patrimoni històric i acumulat de la Central Nacional Sindicalista del franquisme, els nous poders públics no van saber posar al servei d'un nou temps lliure democràtic. Una condició necessària, encara que no suficient, per a l'enfortiment d'aquest temps lliure.

1979: Ajuntaments Democràtics i Polítics de Joventut "Culturalistes".

En mil nou-cents setanta-nou, després de la constitució dels primers ajuntaments democràtics després del parèntesi de la dictadura s'articulen les noves polítiques de joventut i temps lliure. A pesar del seu caràcter inconnex, de la confusió conceptual i de l'absència de recursos, les polítiques locals tenen un doble valor: suposen el primigeni —quasi únic— impuls a una estratègia d'intervenció en matèria de joventut des de les administracions —enfront dels Governos Estatal i Autonòmic; i, en segon lloc, assenten les bases per a configurar als joves com a agents i no sols subjectes d'aquesta intervenció.

Les primeres polítiques de joventut municipals centren la seua acció en l'oci dels joves quasi exclusivament (concerts, acció cultural, aire lliure) i el seu caràcter "culturalista", que no atén a la integritat de l'individu i per tant als seus problemes globals (ocupació, vivenda, educació) presenta la seua principal carència conceptual.

Però l'esperit dels nous regidors i tècnics —procedents del moviment juvenil antifranquista— genera una enorme il·lusió i fructifica en accions polítiques que assentaran les bases de les polítiques del decenni 85/95. Sense suport econòmic i infraestructural

(els ajuntaments tenen una hisenda en fallida) ni inclús jurídicoadministratiu, es generen programes i servicis amb voluntat política innegable. Els centres d'informació juvenil, de recursos, les cases de joventut, els programes de suport a l'associacionisme o de dinamització sociocultural es desenvolupen en la majoria de les localitats espanyoles. Enfront d'unes administracions autonòmiques incapaces, fins molt de temps després, d'articular polítiques democràtiques de joventut.

La Dècada Prodigiosa: Els 80 i les Polítiques integrals de Joventut.

1985, amb la celebració de l'Any Internacional de la Joventut, suposa un reforçament de les polítiques juvenils. Es generalitza la creació dels Consells de la Joventut. La desaparició del moviment juvenil antifranquista —buidatge de contingut després de l'accés a la democràcia, desbarborat després de l'accés de bona part dels seus líders a responsabilitats institucionals i la desbandada que va significar la seua desarticulació social, els estralls de les politoxicomanies i el passotisme del desencant dels primers vuitanta (i sense el reforç que la cessió del patrimoni juvenil de la dictadura haguera significat) explica que els organismes de representació juvenil i els programes de promoció de l'associacionisme, inclús insuficients, se centraren en els moviments d'aire lliure, d'infància i confessionals. Uns moviments que presentaven, en la majoria dels casos, aquestes tres coordenades al mateix temps.

Les grans organitzacions de l'esquerra —partits polítics, sindicats, moviments veïnals i socials— es mantenen al marge d'aquestes polítiques, al marge de la relació i articulació dels joves. Simplement, per a ells, no hi ha el temps lliure dels joves, ni la voluntat d'articular-los o de facilitar processos de ciutadania que els incorporen als grans canvis institucionals que viurà el país.

Només l'Església, amb els seus immensos recursos humans i infraestructurals, continuarà amb la seua acció pastoral entre els joves.

Encara en aquest estat de coses, molts ajuntaments i algunes autonomies desenvolupen polítiques integrals de joventut. Seguint les Directives europees, tracten d'articular programes que atenguen als problemes globals dels joves, més enllà del temps lliure, situant la vivenda i l'ocupació com a nexes bàsics per a la inserció juvenil. La segona condició de les polítiques integrals, la incorporació dels joves als programes institucionals de joventut —al seu disseny, gestió i avaluació— s'enfronta a dificultats majors que la primera: com incorporar a un segment poblacional que no està articulat socialment? Com facilitar aquesta articulació si els programes de promoció associativa es redueixen

al repartiment -escàs- de magres partides pressupostàries i a la formulació —abundant— de processos burocràtics i “kafkians” normatius incompatibles amb aquesta promoció i la realitat associativa juvenil?

Per a l'existència d'un teixit social, sindical i polític que sostingueren la nova democràcia espanyola es van articular normatives facilitadores, recursos ingents, lleis que sancionaven el paper de la societat civil adulta. Els joves no van ser dotats d'un marc legal i administratiu que els permetera tindre espai social per a desenvolupar la seua ciutadania. I les experiències socials que excepcionalment es van desenvolupar al país —impulsades per governs locals o autonòmics d'esquerra i que la resposta dels joves va dotar d'un enorme impacte social com Saragossa o Múrcia— prompte desapareixerien.

El desmantellament de les polítiques de joventut.

L'arribada de la dreta al poder local, autonòmic i estatal de forma generalitzada — en el noranta-cinc i noranta-sis— i les seues polítiques de desmantellament dels programes i teixit associatiu no trobarà al seu davant les grans organitzacions de l'esquerra espanyola.

La facilitat amb què aquest desmantellament es produeix, i que només trobarà resistència a Aragó, algunes zones de València i localitats aïllades (la configuració del poder polític a Andalusia, Catalunya i Euskadi diferencia aquest procés en aquests territoris) s'explica si atenem a la inexistència d'un moviment juvenil consolidat —com en els anys trenta—, l'alienació de les organitzacions adultes i la inexistència de complicitat social.

El problema de la joventut, del seu oci i temps lliure, no se situa socialment en la facilitat de la seua incorporació a processos de socialització autònoms, capaços de generar ciutadania responsable, sinó en els efectes que produeix una situació social lligada al fracàs escolar, la desocupació o la desvaloració.

El debat social s'estableix entorn de la delinqüència juvenil, la drogodependència, les malalties de l'alimentació. El binomi jove / delinqüent, jove / drogaaddicte oculta la gènesi del problema i les responsabilitats institucionals i socials de facilitar el desenvolupament d'una cultura de ciutadania.

El discurs reiterat des dels mitjans i les tertúlies presenta el jove com el ser que ho té tot i res valora i vol. Com el ciutadà egoista que ha accedit a uns nivells desconeguts de qualitat de vida i temps lliure i res vol; ni tan sols anar-se'n de casa i fer-se adult.

“Els joves no se'n van de casa ni amb aigua calenta”, brama Celia Villalobos uns anys abans de recomanar caldos de pollastre davant de la crisi de les vaques boges, junt amb les seues correligionàries des de les tertúlies mediàtiques, estenent així un discurs reaccionari i únic enfront d'un interlocutor inexistent. Les polítiques de joventut democràtiques, després d'aquest discurs, van tindre els seus dies comptats.

Tendències i estratègies en l'educació en el temps lliure.

En un context en què pot parir-se un canvi de cicle polític, en què la mirada de l'esquerra pareix virar cap a un segment poblacional que coneix una mobilització sense precedents en els últims anys (Prestige, LOU, LOCE, Guerra d'Iraq, Vaga General del 20J), quines tendències i estratègies s'endevinen en l'Educació en el temps lliure?. És possible un nou impuls en les polítiques de joventut i, per tant, en els programes de Temps Lliure? Apuntarem alguns dels elements que poden determinar el pròxim futur.

L'hiperocupació del temps lliure i la seua comercialització.

L'evolució de les societats avançades ha provocat, com hem assenyalat, fenòmens complexos i contradictoris. Les conquestes socials que han permès l'existència d'un temps lliure i, per tant, la possibilitat de la seua conversió en un temps alliberador ha fixat l'atenció de la lògica del mercat en ell mateix: construint una oferta comercial lligada a l'àmbit sociocultural, el relacional o el formatiu.

D'altra banda, les dificultats d'accés al mercat laboral, les possibilitats de les classes mitjanes, la pròpia ocupació laboral de la dona, ha impulsat que, des del si familiar, és complemente el currículum dels fills amb un conjunt d'activitats socioculturals, esportives o coformatives.

D'aquesta manera, la competitivitat i capacitació que exigeix l'accés al treball, l'augment de la renda familiar o les dificultats d'atenció familiar per pares i mares han fet de xiquets i adolescent uns nous esclaus de l'activitat escolar i extraescolar. Aquesta tendència dinamita el concepte de temps lliure, impossibilitant la generació de temps alliberador. Per l'obligatorietat de l'acció formativa, pel sentit de la intencionalitat dels agents educatius (té interès alliberador una acadèmia d'anglès?) i per la inexistència de projectes pedagògic-ideològics que la sustenten.

L'accés al món empresarial d'agents provinents de l'àmbit associatiu pot contrarestar aquesta tendència. La consolidació d'un tercer sector, potent corporativament, qualificat tècnicament, alié a la lògica del benefici empresarial i sòlidament compromés, des de la ideològica, per a la transformació social, pot contrarestar aquesta tendència.

La multiplicitat de cooperatives, consultores, associacions/empresa que gestionen, operen i incideixen diàriament en el temps lliure és una energia enorme que pot determinar el sentit de l'oci dels joves.

La normativització de la formació en el temps lliure.

Sorgides al marge i en enfrontament als poders públics i a les institucions escolars, l'Educació No Formal i l'Educació en el Temps Lliure –com a fruit paradoxal del seu propi èxit- s'enfronten a la normalització de la seua activitat.

L'homogeneïtzació i oficialització de títols, la creació d'Estudis Reglats en àmbits fins ara transitats per l'Educació No Formal (animació sociocultural, educació social, temps lliure) són fets que s'han generalitzat en el nostre país. Significarà un desenvolupament dels objectius educatius que l'educació en el temps lliure ha portat en les últimes dècades?. O la desaparició de la seua capacitat de conscienciació de l'individu i la seua adquisició de consciència transformadora enfront de la realitat que li circumda?.

Encara en el primer cas, podran competir les intervencions educatives dels fràgils col·lectius socials enfront de la solidesa institucional i de recursos de les administracions educatives?.

El reequilibri laïcisme/confessionalitat.

Hem assenyalat la preeminència dels corrents confessionals en l'àmbit confessional en el camp de l'educació el temps lliure. La tradició històrica, la capacitat de recursos humans i materials de l'Església, la seua vocació doctrinal i d'intervenció, el seu accés a la pràctica totalitat dels recursos públics d'aquest àmbit, han conformat les intervencions confessionals en el temps lliure com el corrent majoritari, si no únic en els àmbits juvenils.

El desinterés de l'esquerra social i política ha impossibilitat l'existència d'una oferta formativa i d'agrupació social laica per a adolescents i joves.

No s'albira un reequilibri en aquest escenari. No obstant això, la consolidació d'un

espai laic i progressista que, com en els anys trenta, jugarà un paper determinant en la socialització dels joves espanyols des dels postulats laics i progressistes és una necessitat no sols per a l'esquerra espanyola; si no el desenvolupament d'una consciència de ciutadania que permeta superar les patologies socials de les noves generacions –aculturización i passivitat social, delinqüència, politoxicomaníes, oci lligat a la ingesta d'alcohol,..-. I que permeta incorporar els joves a la Societat i als processos de canvi i transformació d'aquesta.

La responsabilitat de l'administració i de les organitzacions socials

Fracassades en gran manera les intervencions públiques en matèria de joventut i esgotat en qualsevol cas l'impuls dels plans integrals de joventut, les administracions públiques s'enfronten, en aquest nou segle, a la responsabilitat d'articular noves polítiques de joventut que centren la seua acció en l'atenció al problema central dels joves: la seua inserció social i, per tant, la facilitació de l'accés a l'ocupació i la vivenda. Aquestes polítiques emancipatòries, si volen garantir la seua eficàcia, han d'incorporar el món juvenil a la seua formulació. En aquest sentit, el temps lliure pot ser un àmbit d'actuació privilegiat.

Els programes de ciutadanització dels joves han de reflectir la generalització de recursos per fer factible l'accés a aquesta ciutadania: Cases de Joventut, Centres de Recursos, Bancs d'Activitats, Programes de Dinamització, hauran de generalitzar-se, des de la cosa pública, si es pretén donar l'oportunitat a la generalitat dels joves de socialitzar-se en una ciutadania activa i compromesa i, si es vol de veritat, tindre una incidència resolutiva en les patologies que circumden el món juvenil (més enllà de les campanyes mediàtiques, o incorporem els joves a processos de socialització en què siguin protagonistes o els indicadors de les malalties socials continuaran en els paràmetres actuals).

I junt amb aquesta xarxa pública – cosa que no haurà d'impedir la seua gestió pels propis usuaris- d'espais de socialització, és imprescindible impulsar un teixit associatiu plural, també laic, dotar-lo de mitjans i recursos, que actue d'escola de ciutadania, que pugui articular a una bona part dels joves espanyols i que pugui actuar com una xarxa social més de les que articulen el nostre país.

Si és impensable una acció política o sindical en la nostra democràcia sense les estructures dels partits polítics o les centrals sindicals, hem d'imaginar la major dificultat de l'acció juvenil pel recanvi generacional continu, pel nivell de formació cívica, per les característiques psicosocials que configuren a les noves generacions per a jugar el paper social que exigeix una democràcia avançada.

Les organitzacions socials i polítiques, enlluernades conjunturalment per les últimes mobilitzacions juvenils, abocades a incorporar la nova generació als seus projectes si volen recuperar el poder polític o optimitzar el seu poder social, i perillant el seu creixement vegetatiu, han de destinar esforços organitzatius, financers i intel·lectuals a l'impuls de moviments laics i progressistes.

No es pot atraure a qui no existeix. No es pot incorporar a qui no ha nascut o a qui mor tot just nàixer. Superar la desafecció dels joves a les estructures organitzatives de l'esquerra exigeix el naixement de l'afecte i l'interés pel que es mou i pel que es podria moure entre els joves espanyols.

Apostar per l'impuls del compromís i la rebel·lia inherents a la condició juvenil, des de la generositat que van demostrar les generacions adultes en la seua trajectòria vital contra la dictadura; articular un discurs progressista, sociològicament rigorós, socialment positiu i ideològicament incloent, és l'acció intel·ligent que hauran de desenvolupar els moviments socials adults si tenen voluntat de permanència, d'eficàcia social i no s'alienen de la catàstrofe democràtica de construir una societat i una estructura social amb què els joves no s'identifiquen.

El moviment juvenil davant d'una nova oportunitat.

En aquest estat de coses es mourà el moviment juvenil i el temps lliure en els pròxims anys. I enfront de l'actuació que hauran de desenvolupar administració i societat civil, la seua responsabilitat s'incardina a articular una acció eficaç, adequada a les diferents metes i finalitats de l'ideari de cada entitat que el conformen.

Un teixit associatiu que haurà de trobar les fórmules metodològiques capaces de fer eficaç la seua intervenció. Fidelitzar aquesta intervenció en el marc ideològic que defineix a cada associació i dotar-se de prou poder per a garantir les seues metes.

Cada associació haurà de voler, saber i poder desenvolupar la seua acció. Voler, és a dir, mantindre's fidel a l'esperit i fins que marquen els seus estatuts. Saber, per tant, dotar-se de les capacitats i formació necessària per a optimitzar l'acció. I Poder, acumular la força necessària (humana, infraestructural, financera, relacional, mediàtica) per a fer possible la intervenció.

Tres infinitius bàsics per a modificar substancialment l'escenari del teixit associatiu. Per què, preguntem-nos, volen realment assumir els responsables juvenils la direcció dels principis de què dimanen els estatuts de les entitats que representen o usufructuen el col·lectiu com un espai personal d'oci o de plataforma personal?. Saben, els líders i tècnics de joventut els mecanismes bàsics de planificació, avaluació i execució d'un programa d'intervenció o la nostra acció es desenvolupa a trompades, en funció d'estímul externs derivats de l'actualitat i/o en funció del tipus de programes finalistes que finança l'administració aquell any? Tenim poder per a transformar la realitat, tractem d'acumular energies financeres, patrimonials, humanes, que ens permeten tindre un mínim d'impacte social?.

Situar en aquesta triple estratègia la nostra actuació ens permetrà incrementar la capacitat del teixit associatiu, comptar en una societat que no vol comptar amb nosaltres. Circumscriure els nostres desitjos a tindre un espai col·lectiu on menjar pipes i mirar-nos el melic, circumscriure la nostra formació a l'assistència a un curset de tant en tant convertint-ho en turisme associatiu finançat per la nostra entitat o l'administració i circumscriure el nostre poder a la baralla per la conformació de la Junta Directiva de la nostra entitat o la presidència del Consell de Joventut de torn són autolimitacions que condemnaran al teixit associatiu a ser una insignificant corfa en un oceà d'atonia social.

I encara que no es tracte de recuperar el temps perdut, encara és temps de fer el que mai es va fer: apuntar tendències cap a la consolidació de xarxes juvenils capaces de jugar un paper en una societat que només així podrem canviar.

Directius, tècnics capaços d'eixir al carrer i estar en el carrer. On estan els joves que han d'organitzar? On estan els joves susceptibles d'incorporar-se a un temps lliure distint, un temps lliure que els faça lliures? Perquè encara volem canviar el món i per a canviar el món fa falta gent. A aquest itinerari d'amor, d'identitat i de combat hem de convocar-nos. Com a companys, companyes, a qui resulta bell sentir les síl·labes que ens anomenen, a nosaltres, privilegiats, que estem en els nostres col·lectius, que no estem, diguem-ho en veu alta, sols.

4. Dinamo esclat de joventut. Projecte de desenvolupament de polítiques locals de joventut.

**Joan Rodríguez
Salinas**

Psicòleg, educador
social i animador
sociocultural. Cap del
Servei Comarcal de
Joventut de l'Alt
Penedès.

**Joan Antón
Bruna Rosich**

Conseller Comarcal
del Servei Comarcal
de Joventut.
Consell Comarcal de
l'Alt Penedès

EL SERVEI COMARCAL DE JOVENTUT DE L'ALT PENEDÈS

El Servei Comarcal de l'Alt Penedès és un servei del Consell Comarcal de l'Alt Penedès que va néixer l'any 1994. En aquesta trajectòria d'onze anys caldria destacar dos moments:

- L'any 2000, quan es crea el projecte de tècnics municipals compartits, es comença a crear un equip tècnic, infraestructures mínimes al servei dels joves i es posen les bases per permetre la participació juvenil.

- L'any 2004, quan es comencen a desenvolupar o/i consolidar projectes essencials per a la població jove al voltant de la salut, l'ocupació i l'habitatge i es posen les bases per a una intervenció coordinada i al servei del tots els ajuntaments de la comarca.

El Consell Comarcal de l'Alt Penedès (CCAP).

El Consell Comarcal de l'Alt Penedès (CCAP) és un organisme de l'Administració local de Catalunya creat - com la resta de consells comarcals - en compliment de la Llei 6/1987, sobre l'organització comarcal de Catalunya, aprovada pel Parlament de Catalunya el dia 4 d'abril d'aquell any i modificada per la Llei 8/2003.

D'acord amb aquestes lleis i en funció del nombre de residents a la comarca, el CCAP té 25 consellers comarcals, escollits entre els regidors dels 27 ajuntaments de l'Alt Penedès. Les competències del CCAP són, en primer lloc, les atribuïdes per les lleis del Parlament de Catalunya en els àmbits de serveis socials, sanitat, ensenyament, cultura, esports, salubritat pública, medi ambient, ordenació territorial i urbanisme. A més, té competències delegades per la Generalitat de Catalunya i els ajuntaments de la comarca, entre elles JOVENTUT. El CCAP es finança mitjançant els ingressos

provinents de la Generalitat, la Diputació de Barcelona i els ajuntaments, que fan aportacions en funció de les competències que li deleguen i aportacions puntuals en forma de subvencions.

• **Òrgans bàsics de funcionament que estableixen les lleis 6/1987 i 8/2003:**

Ple
Presidència
Vicepresidència
Consell d'Alcaldes
Comissió Especial de Comptes
Gerència

• **El CCAP està organitzat en quatre grans àrees:**

- 1) Hisenda i Organització i coordinació de plans transversals.
- 2) Cooperació municipal i Planificació territorial.
- 3) Atenció a les persones.
- 4) Promoció econòmica i comarcal.

Al front de cada àrea hi ha un vicepresident i la corresponent Comissió Informativa, que estableixen les línies de treball dels diferents serveis que en depenen i de la cinquantena de persones que treballen al CCAP.

Dins l'àrea d'Hisenda i d'organització i coordinació de plans transversals es troba el **Servei Comarcal de Joventut**. Aquest servei està format per:

- Cap del servei.
- Tècnic de projectes.
- 3 tècnics locals. Projecte de tècnics locals compartit: DINAMO.
- Personal eventual. Per exemple durant el darrer semestre del 2004 i els darrer del 2005 un agent de salut.

PLA COMARCAL DE JOVENTUT Alt Penedés 2005

- **Període d'elaboració del Pla:** de novembre de 2004 a gener de 2005.
- **Redacció:** gener 2005.
- **Municipis adherits:** 19 municipis de 27, cosa que representa el 70,4 % del total.
- **Municipis Dinamo (tècnics compartits):** 10 municipis.
- **Progressió percentual d'adhesions municipals de 2003 a 2005:** del 33% al 70,4 %.
- **Assessoraments externs (altres institucions):** 14 entre 2001 i 2004.
- **Programes del Pla:** 14 programes.
- **Pressupost de despesa:** 228.951,59 €.
- **Pressupost d'ingressos:** 228.951,59 €.
- **Import sol·licitat a la Secretaria General de Joventut:** 142.583,12 €.

El Pla Comarcal de Joventut 2005 Alt Penedès és caracteritzat per una acció centrada en el suport als ajuntaments i en la potenciació d'una única política comarcal i de la coordinació de les polítiques locals i una potenciació i consolidació de la participació juvenil a nivell local i en la creació de la participació juvenil a nivell comarcal amb la creació de l'embrió d'un òrgan comarcal formal de participació juvenil com ara un Consell de Joves Comarcal o un òrgan consultiu de joves.

A més a més suposa un **model de referència**, ja que el model d'intervenció territorial és la base del Pla Comarcal de Joventut i aquest model ha estat un referent al llarg dels anys per a un nombre important d'institucions, cosa que dóna un valor afegit a l'actual pla.

La **finalitat principal** del Pla es afavorir el desenvolupament de polítiques locals i comarcals de qualitat, coordinades amb els ajuntaments, que permetin la participació dels joves, assumibles i realistes i esdevenir una eina de suport als municipis.

El Pla Comarcal de Joventut és fonamentat en uns principis polítics de base que són:

- **Polítiques integrals:** polítiques que esdevinguin projectes i serveis per millorar la qualitat de vida dels joves com a persones, és a dir, individus integrals que tenen necessitats en diversos àmbits com ara l'habitatge, el treball, la salut, el lleure, etc.
- **Polítiques de proximitat:** polítiques que esdevinguin en projectes i serveis que els joves els tinguin al seu abast, evitant diferències causades pel lloc de residència. Entenent per proximitat també una forma de treballar, una metodologia, que suposa el treball de tu a tu, el treball continu i diari i de contacte directe.

- Polítiques de cohesió social: polítiques que esdevinguin projectes que afavoreixin la integració del joves en la societat i la "pax social"; que afavoreixin una societat més estructurada que afavoreixi la solució dels problemes i necessitat en el si d'aquesta.

Tenint en compte aquests principis es desenvolupa una eina d'intervenció conceptual i metodològica que gira al voltant dels següents eixos:

Els eixos del pla comarcal:

- Coordinació: coordinació amb el nombre màxim d'ajuntaments i amb altres institucions i entitats que intervenen en el territori.
- Formació/informació: afavorint la formació i la informació dels professionals i dels responsables polítics.
- Promoció de la participació juvenil: afavorint la creació de mecanismes que permetin la participació dels joves en les polítiques de joventut i que permetin tenir un element qualitatiu de coneixement de la realitat.

El Pla Comarcal es desenvolupa mitjançant projectes que giren al voltant de tres eixos bàsic coherents amb el anteriors:

Els eixos dels projectes:

- Interdepartamentalitat: que els projectes comptin amb diferents departaments per possibilitar la integralitat.
- Interinstitucionalitat: que els projectes comptin amb diferents institucions per permetre la coordinació i la integralitat.
- Participació de la gent jove: que els projecte incloguin la participació juvenil.

PLA COMARCAL JOVENTUT 2005 ALT PENEDÈS

LÍNIA D'ACTUACIÓ	EIX	PROGRAMES	
PLA NACIONAL	PLA NACIONAL	NOM	DENOMINACIÓ
E M A N C I P A C I Ó	COHESIÓ SOCIAL I EQUILIBRI TERRITORIAL	DINAMO	TÉCNICS MUNICIPALS COMPARTITS
	COHESIÓ SOCIAL I EQUILIBRI TERRITORIAL	COORDINACIÓ	COORDINACIÓ I POTENCIACIÓ DE LES POLITIQUES MUNICIPALS
	EQUILIBRI TERRITORIAL	POLÍTIQUES	D'ASSESSORAMENT
	COHESIÓ SOCIAL I EQUILIBRI TERRITORIAL	EL TEU NÚMER1	SISTEMA D'INFORMACIÓ I CONTACTE UNIFICAT
	COHESIÓ SOCIAL I EQUILIBRI TERRITORIAL	APARELLS I MAQUINÀRIA COMUNS	SERVIR COMARCAL DE JOVENTUT PER AL PROJECTE DINAMO
	COHESIÓ SOCIAL I EQUILIBRI TERRITORIAL	CONVENIS COL-LABORACIÓ	COL-LABORACIÓ EN LES POLÍTIQUES DE JOVENTUT
	CULTURA	DIAL	PROMOCIÓ DELS GRUPS DE MÚSICS JOVES
	CULTURA	TASTAVINS	PROGRAMACIÓ ESTABLE DE CURSOS DE TAST DE VINS I CONEIXEMENT DE LA CULTURA DEL VI
	CULTURA	SESSIÓ DE NIT	CREACIÓ D'ESPAIS MUNICIPALS ALTERNATIUS D'OCI NOCTURN
	EDUCACIÓ	FORMACIÓ D'EDUCADORS EN EL LLEURE	PROGRAMACIÓ ESTABLE DE CURSOS DE EDUCADORS EN EL LLEURE
	HABITATGE	HABITATGE	PROMOCIÓ DE L'HABITATGE PER A JOVES
	SALUT	SALUT	PROMOCIÓ DE LA SALUT ENTRE LA POBLACIÓ JOVE
EMANCIPACIÓ	TREBALL	TREBALLATECA	FACILITACIÓ DE LA RECERCA DE FEINA ENTRE LA POBLACIÓ JOVE
PARTICIPACIÓ	INTERLOCUCIÓ	ESPAIS DE DIÀLEG	INTERLOCUCIÓ JOVES-ADMINISTRACIÓ

A la darrera columna es poden veure el projectes que constitueixen el Pla Comarcal i la seva relació amb el eixos i les línies d'actuació establertes per la Generalitat de Catalunya.

Nota: Les persones i institucions interessades en els continguts i objectius dels diferents projectes poden adreçar-se al nostre servei.

METODOLOGIA PER A L'ELABORACIÓ DEL PLA COMARCAL 2005.

El Pla Comarcal de Joventut 2005 es va elaborar seguint el següent esquema:

DARRER TRIMESTRE 2004: El.laboració de proposta de programes per part del Servei Comarcal que recollien les experiències fins a la data i les demandes i necessitats detectades.

Presentació i revisió del programes amb l'equip tècnic del Servei Comarcal.

20 DE DESEMBRE: Reunió de tècnics del ajuntaments en col.laboració per presentar i consensuar la proposta i veure interessos comuns i particulars de cada ajuntament.

GENER: La proposta es trasllada:

- als tècnics de la comarca de la resta de municipis.
- a tots els regidors de joventut de la comarca i al Conseller Comarcal de Joventut.
- reunió de regidors amb l'objectiu de rectificar, ampliar i finalment ratificar la proposta tècnica.

La ratificació la van fer tots els ajuntaments interessats per escrit. El document respectiu facilità la redacció legítima i consensuada dels plans locals i comarcal.

Els plans locals municipals inclouen els projectes de coordinació i faran menció explícita a que aquests projectes seran impulsats pel Consell Comarcal i els projectes locals adequant-se a la nova normativa de la Generalitat. El Pla Comarcal es presentà a la Generalitat l'1 de febrer de 2005.

PROJECTE DE TÈCNICS DE JOVENTUT COMPARTITS PER AL DESENVOLUPAMENT DE POLÍTIQUES LOCALS DE JOVENTUT.

Aquest projecte és el que hem anomenat fins aquest any 2005 **Dinamo**. Cal aclarir que per a l'any 2006 es fa la proposta que el nom Dinamo esdevigui una "marca", una referència per als joves de la comarca per facilitar la identificació dels projectes i serveis que es fan.

Aquest és un projecte que va néixer l'any 2000 i que compta amb la implicació política i econòmica dels ajuntaments adherits. El projecte ha estat un important revulsiu a la comarca pel que ha suposat de potenciador de les polítiques locals adreçades als joves.

Descripció:

El projecte es caracteritza per:

- Ser integral, adreçant-se a tots els aspectes dels joves com a persones.
- Ser interdepartamental, per poder ser integral.
- Ser interinstitucional, és a dir, treballar amb col·laboració de les diferents institucions.
- Ser participatiu, és a dir comptar amb l'opinió dels joves, els seus col·lectius i entitats.
- Ser realista, donar resposta a necessitats, demandes, etc, detectades mitjançant diferents instruments, des de la participació als estudis.
- Ser eficaç i eficient, planificant i ordenant les intervencions i establint els mecanismes que ho permetin i comptant a un equip d'intervenció format per professionals.
- Aportacions fins a l'actualitat.
- Crear figures tècniques de referència per als joves i ajuntaments, així com facilitar la focalització de les polítiques locals també en la joventut.
- Crear espais de participació de la població jove.
- Crear unes infraestructures mínimes de servei per als joves: oficina d'atenció, espais de trobada i activitats i punts d'informació.
- Assessorar, donar suport, treballar conjuntament amb els joves, col·lectius i associacions i facilitar l'aparició d'entitats.
- Crear un programa d'activitats estable que durant el 2003 suposà la realització de més de 150 activitats (incloent-hi els fòrums permanents).
- Fer un treball de proximitat i en el territori, permanents.
- Facilitar la participació dels joves en el seu municipi.
- Aconseguir recursos propis per als ajuntaments en matèria de joventut.

Aportacions fins a l'actualitat.

El projecte Dinamo i l'acció general del Servei Comarcal de Joventut ha suposat, entre altres coses:

- Crear figures tècniques de referència per als joves i ajuntaments, així com facilitar la focalització de les polítiques locals també en la joventut.
- Crear espais de participació de la població jove.
- Crear unes infraestructures mínimes de servei als joves. Oficina d'atenció, espais de trobada i activitats i punts d'informació.
- Assessorar, donar suport, treballar conjuntament amb els joves, col·lectius i associacions i facilitar l'aparició d'entitats.
- Crear un programa d'activitats estable.

- Fer un treball de proximitat i en el territori, permanent.
- Facilitar la participació dels joves en el seu municipi.
- Aconseguir recursos propis per als ajuntaments en matèria de joventut.

REFLEXIONS FINALS

L'acció en matèria de joventut, que a nivell comarcal va iniciar-se l'any 1994, ha anat creixent, millorant-se i ampliant-se gràcies a les millores dels plans nacionals de joventut, de la implicació i el suport dels polítics comarcals i local. Aquestes condicions, però, han estat condicions necessàries que no suficients. Creiem que la implicació dels tècnics i la seva professionalitat, així com la metodologia d'intervenció basada en els principis indicat, en aquest document han estat fonamentals. Les polítiques de joventut han d'anar més enllà de les polítiques de lleure que tradicionalment les han constituït. Per aquest motiu no val allò que "les coses per als joves que les facin els joves més actius del poble". Aquesta pensem que és una opció que l'experiència ha demostrat que no funciona si volem fer una política que esdevingui projectes i serveis realment útils per millorar la qualitat de vida dels joves.

En el nostre cas des de bon principi es va demanar la implicació política i econòmica dels ajuntament i vam exigir que els nostres tècnics tinguessin una formació d'educadors socials i, per a determinades tasques, d'animadors. El nostre servei no admet treballadors sense cap formació de base ja que això impossibilita el desenvolupament de projectes potents, realistes i legítims i per altra banda impossibiliten demanar un mínim a les persones que treballen.

El nostre projecte en l'actualitat se centra en el desenvolupament de projectes i serveis essencials com ara treball, salut i habitatge i en el treball conjunt amb tots els ajuntaments de la comarca per complementar les seves actuacions o facilitar-les, tot plegat per tendir a una situació de màxima eficiència, eficàcia (projectes que responguin a necessitats reals), complementarietat i coordinació.

5. "Els Consells Locals de la Joventut: participació juvenil i territori".

Carles Cerdà
Gramage

President del Consell
Local de la Joventut
d'Ontinyent

Consell Local de la Joventut d'Ontinyent.

El Consell Local de la Joventut d'Ontinyent està ubicat a l'Avinguda de València 7, d'Ontinyent. Està format per quinze associacions juvenils d'Ontinyent i és l'òrgan autònom de representació de l'associacionisme juvenil. La seua funció és la d'interlocutor dels joves davant les administracions públiques en matèria de joventut. És una via de participació social juvenil. Les seues funcions són fomentar l'associacionisme juvenil, la reivindicació política, l'educació en valors ètics, solidaris, d'igualtat i de justícia social.

Les associacions que formen part del CLJO són: Centre Excursionista d'Ontinyent, Escola d'Animadors Ensenya de Fusta, Àrea de Joventut d'EU, ADEA, Júniers M.D. Sant Rafel, Fòrum Antimilitarista de la Vall d'Albaida, Grup Scout Mafeking-167, Noves Generacions del PP, Bloc Jove, Casal Jove Jaume I, Acció Jove d'Ontinyent, Joves Socialistes del PV, Colla Ecologista l'Arrel, La Rocka d'Ontinyent, Secretaria Jove de CCOO.

El Consell Local de la Joventut d'Ontinyent gestiona el Centre d'Informació Juvenil mitjançant conveni amb l'Ajuntament d'Ontinyent. Al CIJ pots trobar informació juvenil, ocupacional, d'oci i temps lliure, viatgeteca, formativa, d'associacionisme, cultural, de voluntariat, una hemeroteca, sala d'internet, informació sexual, així com cursos, tallers, concerts, jornades... I a més intentem resoldre aquells dubtes que pugueu tindre respecte a qualsevol tema.

Les seues activitats estan contemplades al calendari d'activitats anuals que s'aprova en Assemblea General el febrer de cada any. El calendari amb les activitats de 2005 és el següent:

ÀREA D'AUTONOMIA.

1. Ocupació:

- **Assessories juvenils personalitzades d'estudis i d'orientació laboral.**

Des del Consell Local de la Joventut d'Ontinyent s'ofereixen unes assessories juvenils personalitzades d'estudis i d'orientació laboral que pretenen orientar els joves, de manera gratuïta, sobre qüestions bàsiques sobre el món del treball i dels estudis. Aquestes assessories funcionen tots els dimarts i dijous de 17:00 a 20:00 hores i els divendres de 9:00 a 11:00 hores, per tal d'aclarir els possibles dubtes dels usuaris. L'assessora és Maria Jesús Herrero, psicòloga del Gabinet psicopedagògic municipal d'Ontinyent. També es poden fer *consultes on-line*.

- **Assessorament sexual juvenil.**

Des del Consell Local de la Joventut d'Ontinyent s'ofereix assessorament sexual juvenil tots els dimecres de 18:00 a 19:00 hores. L'assessor en sexualitat és Xavier Marian, sexòleg municipal d'Ontinyent. Igualment, podeu fer les *consultes on-line*.

- **Habilitar a l'Oficina d'Informació Juvenil un espai exclusiu d'informació laboral:** oferta laboral pública i de diversos organismes i entitats. Existeix un tauler específic d'ocupació on està l'oferta pública i privada d'ocupació i la informació de diferents programes d'ocupació.

- **Subscripció als periòdics de recerca de treball** (periòdic de treball, formació i oci i el periòdic de les ofertes d'ocupació).

- **Subscripció a "CNT":** òrgan de la Confederació Nacional del Treball.

2. Estudis:

- **VIII edició del Mercat de l'Estudiant de la Vall d'Albaida del 18 al 22 d'abril de 2005**, al Casal de la Joventut d'Ontinyent, situat a l'Avinguda de València 7. El Mercat de l'Estudiant és una activitat organitzada pel Consell Local de la Joventut d'Ontinyent, la Mancomunitat de Municipis de la Vall d'Albaida, la Regidoria d'Educació i de Joventut de l'Ajuntament d'Ontinyent, amb la col·laboració de la Caixa d'Ontinyent.

Al Mercat de l'Estudiant podràs trobar informació completa i actualitzada sobre:

- Universitats, tant públiques com privades, de la Comunitat Valenciana i de la resta de l'estat espanyol, batxillerats, cicles formatius, passarel·les universitàries, accés als estudis, matriculació i requisits, món laboral, informàtica i orientació personalitzada.
- Orientació laboral: sense oblidar la relació existent entre els estudis i la incorporació al món laboral, el Mercat de l'Estudiant pretén apropar als joves la documentació necessària per a una primera presa de contacte.

- **Campanya d'orientació acadèmica** als centres educatius que prèviament ho han sol·licitat.

- **Subscripció a la revista *Entre Estudiantes*** on trobaràs informació de temes relacionats amb els estudis.

3. Vivenda:

- **Informació de la subvenció de l'IVAJ per al lloguer d'habitatge jove i de parelles joves.**

4. Activitats culturals:

- **Teatre al Correllengua 2005.** Està previst organitzar, per al Correllengua de 2005, una festa juvenil amb la temàtica de la llengua i que comptarà amb dues actuacions al Parc Mestre Ferrero d'Ontinyent al mes d'octubre:

- Teatre de "Pot de Plom".

- Actuació d'un grup de música per determinar.

- **Taller de construcció de malabars en la Trobada d'Escoles en Valencià.** Aquesta activitat va tindre lloc el dia 30 d'abril al Parc Mestre Ferrero d'Ontinyent.

ÀREA DE SOLIDARITAT I D'IGUALTAT D'OPORTUNITATS.

- **Col·laboració amb l'associació AVAR** (Associació valenciana d'ajuda al refugiat), per a la utilització de les infraestructures de l'Oficina d'Informació Juvenil.

- **Subscripció al periòdic *Le Monde Diplomatique***, periòdic de publicació mensual d'actualitat crítica.

- **Subscripció a la revista *Opcions***, revista d'informació per al consum responsable.

- **Estiu Jove 2005.** Al mes de juliol s'ofereixen tot un ampli ventall de cursos i tallers lúdics més o menys originals i que estan impartits per professionals o experts en cada matèria amb la condició de ser ells mateix gent jove. Els tallers que previsiblement es realitzaran són els següents: taller de percussió brasilera, taller de pintura, taller de dibuix, taller de manualitats, taller de teatre, taller d'internet i correu electrònic, taller de fotografia digital, taller de cuina, taller de fang, excursionisme, taller de malabars, taller de capoeira, de risoteràpia, de *funky*, de dansa del ventre... Els tallers estan adreçats a tota la joventut d'Ontinyent.

- **Hivern Jove 2005.**

Està previst organitzar tallers i cursos per a l'hivern amb la mateixa metodologia dels tallers d'estiu. Aquesta activitat serà una continuïtat dels cursos d'estiu, sobretot d'aquells com teatre, guitarra, percussió etc... que necessiten de més hores per a completar la formació.

- **Tercera edició dels concerts de rock "Les nits de la Rocka". Juliol de 2005.**

Amb aquesta activitat s'ha possibilitat que alguns dels grups de rock locals realitzaren el seu primer concert en públic, és a dir, que es donaren a conèixer i que els joves s'acostaren al Casal de la Joventut d'Ontinyent. A més, gràcies a la idea d'organitzar "Les Nits de la Rocka" va sorgir l'associació de la "Rocka" (associació de grups de rock) i un lloc on reivindicar les seues necessitats i promocionar-se socialment.

- **Quarta edició de les Jornades "Noves Realitats, Noves Respostes, Noves Conciències".** Els divendres del mes de maig al Casal de la Joventut d'Ontinyent. Amb la intenció de fomentar la participació de les associacions juvenils i del jovent d'Ontinyent i de la comarca es plantegen aquestes jornades on les associacions treballen conjuntament per tal de dur-les endavant. Es tracta d'unes jornades d'informació i conscienciació sobre les diverses realitats a les diferents cultures i societats. Es pretén plantejar un fòrum de debat per potenciar la llibertat d'expressió, incidint en problemàtiques que habitualment no són discutides a l'opinió pública, així com crear entre la joventut consciència crítica davant els problemes que en aquesta societat es plantegen.

- **Segona edició de la Fira Solidària.**
- **Cicle de video-fòrums** (cinema i documentals).

ÀREA DE SALUT I PREVENCIÓ I QUALITAT DE VIDA.

1. Temps lliure:

- **Acampada "Convivim amb la natura".** Casa de Gamellons, dissabte i diumenge al mes de novembre. Aquesta activitat volem que siga una jornada de reflexió i reivindicació per tal d'aconseguir una major sensibilització i respecte als nostres paratges naturals. L'activitat consisteix en una plantada d'arbres per tal de reforestar la zona.

2. Animació i sensibilització:

- **Curs de Monitor de Centre de Vacances de 250 hores.** Els caps de setmana de febrer a maig al Casal de la Joventut d'Ontinyent. Aquest curs està adreçat a qualsevol jove major de 18 anys que estiga interessat en l'animació juvenil. El curs de monitor/a de centres de vacances capacita per a desplegar activitats educatives en el temps lliure i en centres de vacances amb xiquets i joves. El curs de formació de monitor/a de centres de vacances té dues etapes: una etapa lectiva, que té una durada de cent vint-i-cinc (125)hores i una etapa de pràctiques, que es pot realitzar durant o després de l'etapa lectiva i té una durada de cent vint-i-cinc (125) hores.

- **Conferència.**
- **Viatge a les Corts Generals.**
- **Subscripció a la revista *Ecologistes en Acció*.**

ÀREA DE PARTICIPACIÓ.

1. Informació i assessorament juvenil: oficina d'informació juvenil.

L'Oficina d'Informació Juvenil d'Ontinyent, està adreçada a una població de 34.000 habitants i una gran quantitat de gent jove (actualment hi ha al voltant de 8.000 joves a Ontinyent d'edats compreses entre 14 i 29 anys). Està gestionada pel Consell Local de la Joventut amb conveni amb l'Ajuntament d'Ontinyent. L'Oficina d'Informació Juvenil presta un servei de qualitat i del tot necessari per a la població juvenil d'Ontinyent i altres poblacions veïnes de la comarca. Bona prova d'això és el nombre de joves que diàriament utilitza aquest servei. L'Oficina d'Informació Juvenil vol arribar al màxim nombre de joves per tal de satisfer les seues inquietuds. D'aquesta manera, el programa està basat en una contínua millora dels serveis que ja es presten, així com en el seu augment.

A l'Oficina d'Informació Juvenil pots trobar:

- **Tauler d'autoconsulta d'ocupació.**
- **Subscripció a periòdics d'informació laboral** com el Mercat Laboral i Form@Empleo.
- **Campanya d'Orientació Acadèmica als centres educatius.**
- **Xarrada informativa** per part del President del Consell de la Joventut i la tècnica d'animació sociocultural per informar del CIJ, la seva nova ubicació i tota la informació i activitats que des d'aquest s'organitzen per al jovent.
- **PIJ (Punts d'Informació Juvenil) als centres educatius** i als llocs més freqüentats pel jovent amb panells de suro on periòdicament es penja tota la informació actualitzada.
- **Assessories juvenils d'estudis i d'Orientació Laboral.**
- **Informació laboral:** ocupació, assessorament d'oposicions, ofertes de treball, com aconseguir treball etc.
- **Informació de convocatòries:** beques, cursos formatius, jornades i activitats.
- **Informació de voluntariat social i mediambiental.**
- **Promoció de l'associacionisme juvenil** mitjançant un recolzament tècnic a associacions juvenils que vulguen constituir-se com a tal fomentant la participació d'aquestes.
- **Animació juvenil.**
- **Informar els joves dels programes de l'IVAJ i comarcals.**
- **Viatgeteca**, amb informació d'instal·lacions de temps lliure juvenils, cases rurals, hostals i hotels, albergs, àrees d'acampada etc. de tot l'Estat espanyol i de la resta del món.
- **Aula d'internet** amb tres ordinadors connectats a la xarxa ADSL.

- **Assessorament Sexual Juvenil:** informació sobre qüestions sexuals bàsiques amb la col·laboració d'un sexòleg.

- **Campanya de difusió del CLJO:** edició de tríptics informatius del Consell de la Joventut .

2. Promoció de l'associacionisme juvenil:

- **Assessorament i suport a la creació d'associacions juvenils.**
- **Establiment de relacions amb les diverses associacions juvenils d'Ontinyent.**
- **Campanya de promoció de l'associacionisme juvenil.**
- **Casal de la joventut d'ontinyent.**

El Casal de la Joventut d'Ontinyent està situat a l'Avinguda de València 7, d'Ontinyent, i està gestionat a l'igual que l'Oficina d'Informació Juvenil, pel Consell Local de la Joventut d'Ontinyent mitjançant conveni de col·laboració amb l'Ajuntament d'Ontinyent.

Entre els seus **objectius generals** es troben:

- Afavorir la participació de la joventut.
- Facilitar l'adhesió a objectius lliurement elaborats.
- Donar lloc a l'intercanvi d'idees i l'expressió lliure.
- Igualtat d'oportunitats.
- Disminuir el buit sociocultural entre els estrats socials.
- Potenciar persones i recursos.

A banda d'aquests objectius generals, cal especificar-ne d'altres més propers a la realitat de la joventut d'Ontinyent, com són:

- Propiciar i incentivar el treball conjunt entre les distintes associacions del CLJO.
- Afavorir el teixit associatiu d'Ontinyent i de la comarca.
- Donar suport i promoure la participació de la joventut no associada en pràctiques associatives, culturals i creatives d'Ontinyent i comarca.
- Incentivar la participació de tots els joves amb problemàtiques socials concretes.

En resum, el casal és un punt de referència en les polítiques i iniciatives de la joventut i per a la joventut.

Casal de la Joventut •• Av. València, 7 •• 46870 Ontinyent (València)
Tel. / Fax 962 912 912 •• www.ontijove.com •• info@ontijove.com

Sergi Pérez i
Serrano

President del
Consell de la
Joventut de
Xàtiva

Consell de la Joventut de Xàtiva.

Propiciar un debat sobre dos elements necessàriament lligats –consells de la joventut i territori- és una molt bona iniciativa, digna de reconeixement públic. En un moment en què, malauradament, els consells locals de la joventut no viuen la seua millor època hem d'agrair a la Mancomunitat de Municipis de la Vall d'Albaida que, en el context de la **II Jornada sobre Polítiques Municipals de Joventut**, cedisca una important part de la seua programació a tractar d'esbrinar quina reinterpretació podem donar, vint-i-cinc anys després de la seua creació, als consells de la joventut en tant que catalitzadors de la participació juvenil al municipi.

Consells de la joventut i territori són dos elements que van necessàriament lligats. És el territori i, sobretot la gent que hi viu, qui condiciona les polítiques de joventut a aplicar. Com és evident, l'aplicació de polítiques de joventut no pot ser idèntica enlloc; l'acció pública envers els joves no és el mateix en un poble que en una ciutat, en indrets amb una important presència d'immigrants que a penes sense... En el cas valencià també es dona aquesta situació: hi ha disparitat de criteris d'aplicació de polítiques municipals de joventut en funció de factors tan diversos com les característiques socioeconòmiques que configuren el municipi o la voluntat política d'aquell qui governa. Tot i això, si haguérem d'establir un mínim comú múltiple pel que fa a les polítiques adreçades al jovent en el context valencià diríem que, ara per ara, ens trobem en un moment de profunda incertesa.

1. APROXIMACIÓ ALS CONSELLS DE LA JOVENTUT. MENCIÓ ESPECIAL AL CJX (Consell de la Joventut de Xàtiva).

Al llarg de vint-i-cinc anys de trajectòria autonòmica valenciana, no es pot entendre l'aplicació de polítiques adreçades al jovent sense tenir en compte als consells locals de la joventut i, per extensió, al Consell de la Joventut de la Comunitat Valenciana. És innegable que l'associacionisme juvenil valencià ha tingut un paper destacat al llarg dels darrers anys en l'elaboració -i posterior participació- de les accions envers el jovent i, tot això, emparat per un marc legislatiu decisiu: la Llei de Participació Juvenil de la Generalitat Valenciana (8/1989, de 26 de desembre).

És aquesta Llei qui defineix els consells com entitats de dret públic, sent açò un privilegi de rang legislatiu excepcional, que els ha configurat com **administració pública**

autogestionada pels propis joves. En aquest sentit i durant més de vint anys, els consells de la joventut han tingut la finalitat essencial d'impulsar la participació dels joves en el desenvolupament polític, social, econòmic i cultural, a més de promoure el voluntariat. També s'ha consolidat la important doble funció dels consells: ser plataforma de cooperació interassociativa –facilitant el funcionament dels col·lectius juvenils i promovent de manera activa l'associacionisme- i ser l'interlocutor més vàlid davant l'Administració i el sector privat en matèria de joventut.

La Llei de Participació Juvenil creà un marc excepcional per a la proliferació, al llarg del nostre territori, de consells de la joventut locals i territorials (comarcals, intercomarcals...). És una Llei capdavantera i que parteix del propi món associatiu, però que, com tot text legal, té importants carències:

- **Finançament.** Tot i que la Llei atorga l'important rol als consells de la joventut de ser entitats de caràcter públic i interlocutors privilegiats davant l'Administració, res se'n diu del seu finançament. La seua doble condició fa que els consells de la joventut hagen d'assumir un pressupost repartit en despeses corrents, dotació d'infraestructures i programes d'activitats. Hui per hui, el finançament dels consells de la joventut és un dels seus majors problemes.

- **Relació i obligacions dels consells de la joventut amb l'Administració, i viceversa.** Les relacions dels consells amb l'Administració no estan regulades enlloc i solament alguns ajuntaments han enarborat aquesta iniciativa a través dels Convenis de Col·laboració.

- **Limitació de drets als consells de la joventut de ciutats de menys de 20.000 habitants.** Els consells de la joventut de poblacions amb menys de 20.000 habitants poden participar al si del CJCVC d'una manera molt limitada: tenen dret a veu, però no a vot.

D'altra banda, el Consell de la Joventut de la Comunitat Valenciana va crear-se mitjançant el Decret del Govern Valencià (14/1983, de 31 de gener). El seu funcionament ve regulat a través de la Llei 8/1989 que el reconeix com "màxim Òrgan Nacional de representació de les organitzacions juvenils valencianes, tot constituint-se en Entitat de Dret Públic amb personalitat jurídica pròpia i plena capacitat per al compliment dels seus fins". La mateixa Llei fa del CJCVC l'interlocutor vàlid en matèria de joventut davant l'Administració Autonòmica i les institucions públiques valencianes. Els principals fins del CJCVC són.

- Impulsar la participació de la joventut en el desplegament polític, social, econòmic i cultural de la societat valenciana.

- Fomentar l'associacionisme jove, estimulants la creació i el desenvolupament d'associacions i consells de la joventut al País Valencià.

- Participar en els organismes i espais consultius de caràcter públic que estudien la situació de la joventut valenciana. Així, el CJCVC participa al Consell Rector de l'IVAJ, al Consell Escolar Valencià, al Consell Assessor de Drogodependències...

EL CONSELL DE LA JOVENTUT DE XÀTIVA.

El Consell de la Joventut de Xàtiva va nàixer el 1986 amb la finalitat essencial d'impulsar la participació de la joventut en el desenvolupament polític, social, econòmic i cultural de la ciutat de Xàtiva. Està format per les **entitats juvenils** de la ciutat de Xàtiva, que ara per ara en són 24, tot i que no totes funcionen amb regularitat. Podem trobar entitats juvenils de caire religiós, polític, cultural, educatiu, i fins i tot ecologista.

D'acord amb les Normes Estatutàries, correspon al Consell de la Joventut de Xàtiva l'exercici d'aquestes **funcions**:

1.- Ser l'òrgan d'interlocució de la joventut de Xàtiva amb l'Ajuntament, les institucions i el conjunt de la societat en el municipi de Xàtiva:

- a) Col·laborant amb l'Ajuntament en l'elaboració de la seua política juvenil, mitjançant la realització d'estudis, l'emissió d'informes, i totes aquelles activitats relacionades amb la problemàtica i els interessos juvenils, que puguen ser sol·licitats o acorde formular a iniciativa pròpia.
- b) Representant els joves i les organitzacions juvenils de Xàtiva en aquelles Comissions i Organismes que establisca l'Ajuntament.
- c) Elaborant anualment un informe sobre les actuacions del Consell, proposant en el seu cas les mesures que considere adequades per a la millora de la qualitat de vida del jovent de Xàtiva.

2.- Ser l'òrgan de cooperació interassociativa i de promoció de la participació juvenil:

- a) Fomentant l'associacionisme i la creació d'associacions juvenils.
- b) Facilitant la cooperació entre les diverses associacions juvenils que el formen.
- c) Promovent el coneixement de la nostra cultura, història i llengua.

3.- Representar la joventut de Xàtiva davant del Consell Territorial d'àmbit superior, o el Consell de la Joventut de la Comunitat Valenciana, així com en altres fòrums de caràcter nacional, estatal i internacional, de caràcter no governamental, tot promovent la cooperació juvenil per fomentar activitats destinades al coneixement comú, entre els joves, dels valors de la llibertat i la defensa dels Drets Humans.

Des de l'any 1987 (a penes un any després de la seua posada en marxa), l'Excm. Ajuntament de Xàtiva va reconèixer el Consell de la Joventut de Xàtiva com a "interlocutor vàlid dels joves davant l'Administració pública local". Tot i això, seria l'any 1996 quan, amb la intenció de normalitzar unes relacions que duraven deu anys, es va signar un Conveni de Col·laboració entre l'Ajuntament de Xàtiva i el Consell de la Joventut de Xàtiva. En aquest Conveni, ambdues parts es comprometen a "ajuntar esforços orientats a augmentar la participació social, cultural i política dels joves associats de Xàtiva, que actualment oscil·larà aproximadament en el 15% del sector juvenil de Xàtiva". Aquest conveni exclou la part de finançament, que és negociable amb caràcter anual.

2. Per què l'associacionisme juvenil viu un moment complicat?

Hem començant la present ponència dient que és important plantejar un debat sobre participació juvenil i, en particular, sobre consells locals de la joventut, perquè, malauradament, ens trobem en un veritable moment d'involució pel que fa a l'aplicació de polítiques adreçades al jovent i, en especial, al jovent associat. Síntoma d'açò és que al País Valencià cada vegada es creen menys associacions i que, per si fora poc, de manera lenta però incessant, desapareixen les associacions ja existents. Tot açò, al nostre parer, es deu a dos tipus de factors: de caràcter general (derivats de la conjuntura social en sentit ampli) i de caràcter específic (immediat).

a) Factors de caràcter general: el procés d'involució cívica que ens ha tocat viure.

Sens dubte, ens ha tocat viure un moment històric molt complex. Ens trobem immersos en una **dinàmica social** en què prima el concepte d'individualitat versus col·lectivitat; on la seguretat (entesa com a manteniment de l'ordre públic) s'imposa a la llibertat i al pacífic exercici dels drets civils; on ha fet aparició amb força la por a l'estranger en clara contradicció, per cert, a l'esperit de la globalització que, sembla, s'ha convertit en un instrument de caràcter exclusivament mercantil. Una societat on s'imposa la cultura de l'exclusió enfront del pacte...

A tot açò, hem de sumar-hi el **debilitament que pateix la societat civil** tot i que, per bé de la bona salut democràtica, és importantíssim que la seua fortalesa siga inqüestionable. Una de les cinc arenes o indicadors que s'empren a l'hora de definir un sistema democràtic consolidat és l'existència, al si del mateix, d'una sana societat civil "entesa com la capacitat de grups de ciutadanes i ciutadans d'organitzar-se al marge de qui governa, per tal de perseguir una finalitat concreta¹". Prova de la seua importància és que el nostre sistema

¹ Juan J. Linz i Alfred Stepan. *Problemas de la transición y consolidación democrática*. Johns Hopkins University Press, 1996.

normatiu ha establert garanties legals fermes per tal que l'aparell estatal garantisca els drets necessaris que possibiliten que la societat civil s'organitze². Els valors i interessos de la societat civil, en el passat i ara, són el millor material per construir la societat política. La seua constant elaboració d'idees aspiren sempre a millorar la convivència.

Per últim, hem de fer menció a la **manca generalitzada de civisme** que, sobretot, se'ns atribueix als joves. Quan convivim, els homes i dones necessitem formar relacions que no són sinó una interacció de voluntats i un intercanvi –o col·lisió– d'interessos. Açò ens obliga a organitzar-nos i governar-nos d'alguna manera. Podríem dir que el civisme entranya el bon govern de la nostra convivència, però no des d'un centre d'autoritat, des del govern, sinó per obra i gràcia de tots els qui hi participem³. Als nostres dies, ens trobem en un moment de clara involució cívica perquè el govern *convivencial* és cada vegada pitjor. Estem construint una societat en què, sembla, no tots trobem el nostre lloc ni la sentim com nostra.

b) Factors de caràcter específic: necessitat d'autocrítica en el món associatiu juvenil i flagrant abandó d'aquest per part de les administracions públiques.

Com hem esbossat succintament amb anterioritat, ens trobem en un moment complicat pel que fa a la participació juvenil, especialment la de caràcter associatiu. L'associacionisme juvenil està en crisi i un dels motius que la provoquen és que les estructures vigents parteixen d'un disseny de fa més de vint anys que, potser, està obsolet. Com és lògic, de la mateixa manera que en vint anys canvia una societat també ho fa el seu teixit cívic.

Els consells de la joventut hem de ser conscients que **l'adaptació de les estructures de participació als canvis que es produeixen al territori és necessària**. El territori i els/les joves que hi habiten és canviant: el fenomen de la immigració, la dificultat dels joves per a accedir al món laboral i a drets bàsics com la vivenda... A tot açò hem d'afegir que, als nostres dies, el fet d'estar associat/da és un *desvalor*, a penes està prestigiats, donat que els/les joves, en la seua majoria, han aguditzat el seu funcionament en clau individual. Tot açò ha produït un debilitament gradual de la societat cívica, tan necessària com és per a la bona salut democràtica de qualsevol societat.

L'associacionisme juvenil, i en especial els consells de la joventut, hem de donar respostes a noves realitats imposades per un territori canviant. Hem d'obrir-nos als nous nous perquè la seua participació en el teixit cívic és necessària per a la plena

---

² L'exemple més notori és el reconeixement del dret d'associació (a associar-se o a no associar-se, segons la interpretació posterior del TC) a l'art. 22 de la Constitució Espanyola de 1978.

³ V. Camps i S. Giner. *Manual de Civisme*.

integració; hem de donar una major participació al si de les nostres estructures a la gent no associada i a les noves formes d'associacionisme no institucionalitzat; però, sobretot, hem de fer un esforç majúscul, junt a l'Administració, per promoure l'associacionisme com a canal participatiu més vàlid i eficient.

En aquest sentit, ens veiem en l'obligació d'apuntar que entre les causes del debilitament que el món associatiu juvenil pateix hi ha alguna cosa, a més dels canvis sociològics esmentats, que també n'és ben responsable: l'**Administració pública**. Són els poders públics qui han atorgat als consells de la joventut l'important paper de ser la veu dels joves, a més del lligam entre associacions. Però, per contra, no ha apostat per dotar-los dels mitjans necessaris que facen possible el desenvolupament normal dels seus objectius. A més a més, la desconfiança que en moltes ocasions la classe política manifesta cap a organismes que poden ser discordants amb els plantejaments governamentals han afegit, si cap, més reticències de cara a dotar els consells de la joventut, en tant que entitats de caràcter públic, de la solvència institucional, tècnica i econòmica necessària per al seu bon funcionament.

Els ajuntaments, generalment, no presten als consells de la joventut i a les seues associacions el suport necessari. Es financien solament programes d'activitats per una qüestió d'estricta rendibilitat política, ja que és l'única manera que es publicite el logotip de la institució que paga l'acte. Pel que fa als altres dos importants capítols pressupostari d'un consell de la joventut (dotació d'infraestructures i funcionament ordinari), l'administració pública local, normalment, no vol entrar-hi.

Més complex és el cas de l'Institut Valencià de la Joventut (IVAJ), a qui li correspon desenvolupar les polítiques per als joves en l'àmbit del govern autonòmic. Fa tres anys, l'IVAJ va creure convenient finançar només a aquelles associacions que estigueren inscrites en la Secció IV del Registre d'Associacions de la Generalitat Valenciana. Aquesta Secció és per a entitats de voluntariat. Des d'aquell moment, tots aquells consells de la joventut que vulgueren optar a ajudes de l'IVAJ haurien d'inscriure's a l'esmentat registre. Açò, que en un principi no hauria de provocar massa problema, ha fet que els consells de la joventut passen d'estar a un registre d'entitats de dret públic (el Registre Territorial de Consells de la Joventut de l'IVAJ) a un registre d'entitats de dret privat. Els consells de la joventut, si volen optar a ajudes de l'IVAJ (només en concepte de programes d'activitats, per cert), han de competir amb les seues pròpies associacions membres.

Si a tot açò sumem endarreriments d'un any en el pagament de subvencions o el menypren constant a què ens veiem sotmesos des del món associatiu juvenil per part de l'Administració autonòmica, especialment de l'IVAJ, la situació es complica, i molt.

3. Alguna clau de futur.

Està gestant-se, en l'àmbit del Govern valencià, una Llei de Joventut de la qual, d'una manera incomprensible, els principals actors de la participació juvenil a penes tenim notícies. Si hom vol promoure una redefinició de les polítiques adreçades a la joventut, els consells plantegem de manera clara i ferma una doble exigència: participar en l'elaboració del contingut de la nova llei i, sobretot, que es respecte de manera escrupulosa l'*statu quo* que gaudim amb el vigent marc legislatiu (entitats de dret públic i interlocutors més vàlids). No obstant això, l'Esborrany de Llei de Joventut que circula pels àmbits dels actors de les polítiques de joventut contempla qüestions que no suposen cap avanç respecte a la Llei de Participació Juvenil de 1989: la creació de consells provincials de la joventut en un moment en què ja no s'ha de parlar de províncies sinò de *comarques*; la *Carta de Drets i Valors dels Joves de la Comunitat Valenciana* on, casualment, no es contempla el dret a parlar en la llengua pròpia dels valencians; o la creació de l'Observatori de la *Joventut de la Comunitat Valenciana*, remetent a la legislació posterior la seua regulació. Ens fa la sensació que la Llei de Joventut serà un text buit de contingut que tindrà per únic objectiu la promoció política del Director General de l'IVAJ.

Els consells locals de la joventut, ara per ara, es troben, en la seua immensa majoria, en una situació crítica. Solament se'n salven aquells que compten amb la complicitat del seu ajuntament que, fins i tot, delega en ells la gestió directa de part de les polítiques municipals de joventut (centres d'informació juvenil, etc.). Però som optimistes perquè creiem en la vigència d'uns consells de la joventut disposats a modernitzar-se, a adaptar-se a les noves realitats en definitiva. El teixit associatiu funciona allà on es respecta i rep suport institucional. Confiam que arribarà el dia en què això ací també passarà.

Tot i això, mencionem ací algunes mesures que podrien ser interessants per enlairar els consells:

- **Redefinició del model de consells de la joventut** per tal de donar cabuda a les noves maneres d'associacionisme no institucionalitzat i, en menor mesura, als joves no associats.

- Major **intercanvi d'informació** entre els consells de la joventut a través de les noves tecnologies. Cal, també, aprofundir en el concepte de plataformes associatives comarcals i intercomarcals i portar-les a terme allà on siga possible. En el cas que ens ocupa, hem de caminar cap a la constitució d'un Consell de la Joventut de les Comarques Centrals.

- En el marc de l'IVAJ, cal una ordre de subvencions exclusiva per als consells de la joventut.

És necessari que l'Institut Valencià de la Joventut convoque, amb caràcter anual, un concurs públic per a la concessió de subvencions als consells de la joventut amb caràcter exclusiu. A l'Ordre s'haurà de contemplar la possibilitat de finançar els consells locals amb una triple vessant: funcionament, dotació d'infraestructures i programes d'activitats.

En l'actualitat, considerem un error majúscul l'obligació imposada per part de l'Institut Valencià de la Joventut de convertir els consells de la joventut en entitats de voluntariat com a conseqüència de la inscripció a la Secció Quarta del Registre d'Associacions de la Generalitat, per tal de poder optar-hi a subvencions. A més de dubtós des del punt de vista jurídic, l'intent de convertir allò que pertany a l'esfera del Dret Públic en Dret Privat ens provoca rebuig i atempta contra l'esperit del nostre marc legislatiu, la Llei de Participació Juvenil, que preveu l'existència de consells de la joventut en tant que entitats de caràcter jurídicament públic, però autònomes de la pròpia Administració. D'altra banda, no s'entén que els consells de la joventut hagen de competir amb les associacions que els componen en el repartiment d'una partida pressupostària, com passa des de fa tres anys.

La Llei de Participació Juvenil preceptua amb claredat als consells de la joventut la interlocució més vàlida en matèria de joventut davant l'Administració corresponent. Per tal de complir aquest objectiu hem de tenir una bona salut interna, a més de transparent. Per tot això, és necessari que l'Administració, en aquest cas la Generalitat, però també els ajuntaments, subvencionen despeses de funcionament i de dotació d'infraestructures. Malauradament, les polítiques de joventut s'intenten aplicar, en la majoria dels casos i per part de l'Administració, en clau de rendibilitat electoral: el polític de torn té més interès que el logotip del seu àmbit de gestió aparega en quants més cartells anunciadors millor, en compte de tenir present que els consells de la joventut no tenen com a funció primordial l'organització compulsiva de programes d'activitats.

- **Serietat i rigor en el pagament de subvencions.** La demora en el pagament dels compromisos econòmics adquirits per l'Institut Valencià de la Joventut amb l'associacionisme juvenil és intolerable. Encara hi ha consells de la joventut, com ara el de Xàtiva, que encara no han cobrat subvencions justificades al novembre de l'any 2004. Aquesta situació fa que alguns consells de la joventut hagen acudit a pòlisses de crèdit que, a més de ser un risc potencial per als propis consells, genera unes despeses bancàries addicionals inassolibles. És per això que l'Institut Valencià de la Joventut ha d'efectuar el pagament de les quantitats econòmiques pressupostàriament concedides en un temps prudencial, mai superior als noranta dies.
- **Interlocució de l'IVAJ amb altres administracions per tal d'optar a més ajudes**

públiques. En tractar-se de plataformes interassociatives, els consells de la joventut no poden accedir a ajudes d'altres administracions públiques... És necessari que l'Institut Valencià de la Joventut, conjuntament amb el Consell de la Joventut de la Comunitat Valenciana, actuen com intermediadors davant altres camps de l'Administració autonòmica, els ajuntaments i les diputacions provincials per tal que puguem accedir a altres ajudes que responen al nostre camp d'actuació multidisciplinar. Es compliria així amb l'esperit transversal promogut pel Pla Jove Valencià.

Un exemple concret que cal estudiar és la major participació dels consells de la joventut en la Fundació del Voluntariat de la Comunitat Valenciana, que presideix la Consellera de Benestar Social.

- **Afavoriment de l'IVAJ als ajuntaments que donen suport de manera decidida als consells de la joventut.** L'Institut Valencià de la Joventut ha d'afavorir, de manera decidida, que els ajuntaments s'impliquen en el finançament i presten la deguda consideració mitjançant convenis de col·laboració als consells locals de la joventut. Donat que l'Institut Valencià de la Joventut intervé, a través de subvencions, en les polítiques municipals de joventut, és ja el moment que en la baremació de punts que determinen la quantitat de diners a subvencionar, es recompense als ajuntaments que, a més de tenir consells de la joventut, participen en el seu finançament i faciliten el seu funcionament amb la cessió de locals, etc.

Anabel Calderón
Martorell

Presidenta del
Consell de la
Joventut de
Sueca

Consell de la Joventut de Sueca.

El Consell de la Joventut de Sueca està format per 10 associacions: Juniors Sant Pere, Juniors La Mila, Juniors Santa Carme, Moviment Juvenil Fàtima, Tambors i Cornetes Verge de l'Esperança, Noves Generacions, Bloc Jove, Iuvenes i J.M.V. També tenim associacions que estan a punt d'entrar com Joves d'Esquerra Republicana. La majoria d'associacions són de caràcter Religios i no sé si pot ser o no positiu.

Encara que parega que hi ha moltes associacions, sols participen tres o quatre depenent de l'època de l'any o de l'interés de cadascuna d'elles. Jo ja duc tres anys com a Presidenta d'aquest Consell que ha tingut molts altibaixos. Açò ens passa per la falta

de temps moltes vegades i no hi ha resposta de la joventut quan prepares alguna activitat amb molta il·lusió, invertint el teu temps lliure i de forma voluntària.

La veritat existim gràcies a unes activitats durant l'any que encara que pareguen de caràcter de prestar serveis estem unides algunes associacions.

El nostre propòsit ara és intentar unir les associacions i que es coneguen entre elles que intenten que juntes aconseguirem moltes més coses que per separat.

Les activitats que fem durant l'any o que participem són l'Espai Jove que consisteix amb un mes cultural d'exposicions i concerts acústics dins les sales on exposen els treballs. Els qui participen en aquesta activitat son joves artistes de Sueca que mai no han tingut l'oportunitat de poder tocar o exposar el seu treball. Una altra que sols participem, però no l'organitzem és el "Sueca" que són Concerts a l'aire lliure i als pubs.

Dins de l'activitat de prestacions que podem dir que fem el consell i que estem contents i que duquem quasi deu anys organitzant és l'Escola d'Estiu. Donem oportunitat a Joves de Sueca de tindre el seu primer treball i intentem que siguin joves que pertanyen al consell de la Joventut. Enguany tenim 16 monitors amb dos coordinadors treballant per a 216 xiquets.

Com a interlocutor de les associacions tenim actualment un bon diàleg amb l'ajuntament. El nostre actual Regidor de Joventut pareix que té ganes d'escoltar les inquietuts dels joves i s'està donant una bona espenta per a continuar i no rendir-nos. El conveni que tenim amb l'Ajuntament es de 4.000 € per a despeses del consell i algunes activitats que fan les associacions com tallers, i a part d'açò ens paguen a banda si participem alguna activitat un poc especial com l'escola d'estiu.

Per finalitzar el que volem intentar es potenciar les associacions que estan dins del consell i si hi ha alguna que no els "mola", per dir-ho d'alguna manera, que en formen una. I que els Joves de Sueca sàpien que existim.

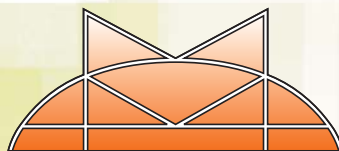
Moltes coses no hem pogut fer perquè no hi tenim una persona que treballi per al Consell. És el nostre propòsit per a l'any que ve i formar un Centre d'Informació Juvenil, ja tenim un bon local que ens ha donat l'ajuntament amb accessibilitat per a qualsevol jove. I ara a intentar que si algun dia ens ho deixem que no desaparega...

L L I S T A T D E P A R T I C I P A N T S

Cognoms i nom	Localitat	Ajuntament / Associació	Càrrec
Agulló i Fenollar, Mar	Alcoi	IES Andreu Sempere	Professora Cicle Formatiu TASOC
Agulló Martí, Esther	Montaverner		Animadora Juvenil
Albiñana Sarrión, Víctor Manuel	l'Olleria	Júnior M.D. l'Olleria	Cap de Centre – Monitor - Animador - TASOC
Alcanyis, Eugeni	Sueca	Consell de la Joventut de Sueca - Bloc Jove	Militant
Álvarez Arroyo, Ramón	Alcoi	IES Andreu Sempere	Estudiant TASOC
Amorós Kern, Eduard	Gandia	Consell de la Joventut de la Comunitat Valenciana	Vicepresident
Arjona Fil, Fernando	l'Olleria	Club Esportiu Fernando	Director
Aznar Jordà, Rebeca	Alcoi	Scouts Mafeking Alcoi	Monitor / Animador
Ballesteros, José Luís	Albaida	Produccions l'Esclat	Animador
Benavent Aparisi, Maite	Quatretonda		Animadora Juvenil
Benavent Cuquerella, Davit	Benigànim	Associació "Amics del Buscarró" (Quatretonda)	Vocal
Benavent Vidal, Juan Enrique	Quatretonda	Ajuntament de Quatretonda	Regidor de Joventut
Bernabeu Hidalgo, Alejandro	Alcoi	Scouts Mafeking Alcoi	Monitor / Animador
Bixquert Huguet, Ana M^a	Pinet	Institut de Xàtiva	Estudiant de TASOC
Bonell Ortega, Luís	Castelló de Rugat	Agrupament Escolta San Roc de Castelló de Rugat	Monitor
Boscà Lorente, Vicenta	Castelló de Rugat	Ajuntament de Castelló de Rugat	Regidora de Benestar Social
Bruna Rosich, Joan Anton	Vilafranca del Penedès	Consell Comarcal de l'Alt Penedès	Conseller de Joventut del Consell Comarcal de l'Alt Penedès
Cabrerizo Jimeno, Mª Victoria	Xàtiva	Mancomunitat Municipis de la Vall d'Albaida	Tècnic de Joventut
Calabuig, Pau	Castelló de Rugat	Unió Musical Benicadell	Junta Directiva
Calderón Martorell, Anabel	Sueca	Consell de la Joventut de Sueca	Presidenta
Campos García, Maribel	l'Olleria	Col·legi de Moixent	Mestra Primària
Carles Cerdà Gramage	Ontinyent	Consell Local de la Joventut d'Ontinyent	President
Carrillo Climent, Sonia	Montitxelvo		Animadora Juvenil
Carrillo Riocerezo, Jorge	Ontinyent	Associació d'Alzheimer	Monitor Temps Lliure / Animador
Climent García, Xelo	Muro d'Alcoi	Ajuntament de Muro d'Alcoi	Regidora de Serveis Socials i Joventut
Climent, Josep Miquel	Montitxelvo	Ajuntament de Montitxelvo	Alcalde
Cortes Mengual, María	Ontinyent	Joves Socialistes d'Ontinyent	Secretària de Polítiques i Moviments Socials
Deltoro, Enrique	València	Escola d'Animació Juvenil de la Federació de Cases de Joventut i expert en polítiques de joventut	Professor
Estalrich Sese, Vanessa	Castell de Castells	IES Andreu Sempere	Estudiant TASOC
Estellés i Carrasco, Jordi	Xàtiva	Joves Socialistes Xàtiva	Secretari General
Estornell Canet, Teresa	Llutxent	Joves Socialistes Llutxent	Secretària Administració Joves Socialistes Vall d'Albaida/Secretària Organització Joves Socialistes Llutxent
Estornell Huguet, Honori	Llutxent	Ajuntament de Llutxent - Partit Socialista del País Valencià	Regidor-Secretari General PSPV Llutxent
Estornell Huguet, Rubén Darío	Llutxent	Joves Socialistes País Valencià	Secretari de Formació
Ferre Garcia, Alicia	Albaida	Bonagent. Projecte "Senda"	Monitora / Animadora
Ferri Gandia, José Antonio	Agullent		
Ferri i Carbonell, Merxe	Xixona	Ajuntament de Xixona	TASOC
Galera Marín, Antonio	Bèlgida	Aj. Bèlgida	Regidor Joventut i Esport
Gallego Vila, Lluïsa	Benigànim	Ajuntament de Benigànim	Regidora de Joventut
Gandia Benavent, Xaro	Quatretonda	Associació Juvenil "La Banyeta"	Presidenta
Gandia García, Sergio	Albaida	Escola de Futbol d'Albaida	Monitor / Animador
Gandia Poveda, Ferran	Ontinyent	Joves Socialistes d'Ontinyent	Militant
García Canto, Joaquín	l'Olleria	Júnior M.D. l'Olleria	Monitor / Animador
García Femenia, Angela	Castelló de Rugat	Joves Socialistes de Castelló de Rugat	Secretària d'Igualtat
García Gramage, Lucía	Ontinyent	Consell Local de la Joventut d'Ontinyent	Informadora Juvenil – Tècnica del CLJO
García Llín, Vicent	Ontinyent		Monitor Centre Vacances / Animador
García Medina, Mª José	Tavernes de la Valldigna	Institut de Xàtiva	Estudiant de TASOC
García Navarro, David	La Pobla del Duc		
Gil Cháfer, Laia	València	Joves Socialistes Castelló de Rugat	Militant
Gil Faus, Jordi	Castelló de Rugat	Mancomunitat de Municipis de la Vall d'Albaida	Tècnic Esportiu
Gómez Escandell, Núria	Carcaixent	Institut de Xàtiva	Estudiant de TASOC
Gómez Sánchis, Mª Josefa	Enguera	Dones Enguerines - CIJ Ajuntament d'Enguera	Vocal Junta / Pràctiques de TASOC
Granero Soriano, Shaila	Montaverner	Centre Informació Juvenil Montaverner	Tècnic de Joventut
Inglada Alcaide, Vicente José	València	Ajuntament de València	Regidor Grup Socialista

L L I S T A T D E P A R T I C I P A N T S

Cognoms i nom	Localitat	Ajuntament / Associació	Càrrec
Jorques Lladosa, Jacobo	Moixent	Joves Socialistes de Moixent	Secretari d'Organització
Lanuza i Navarro, Josep	València	Consell de la Joventut de la Comunitat Valenciana	President
Llorca i Tauste, Blanca E.	Almoines	Ajuntament d'Almoines	Regidora de Joventut
López Abril, Toñi	Agost	Ajuntament d'Agost	Agent de Desenvolupament Local
López i Blasco, Andreu	Bétera		Sociòleg
Mahiques Martí, Maite	Montaverner		Animadora Juvenil
Martí Català, Josefa	l'Olleria	Club Esportiu Fernando	Secretària
Martí Giner, Jovi	Llosa de Ranes	Institut Xàtiva	Estudiant de TASOC
Martínez Montseny, Àngels	Gandia	Mancomunitat de Municipis de la Safor	Psicòloga
Mompó Ferri, Javier	l'Olleria	Ajuntament de l'Olleria	Tècnic Sociocultural
Mompó García, Paula	l'Olleria	Mancomunitat de Municipis de la Vall d'Albaida	Tècnic de l'Àrea de Joventut i Esport
Morant Seguí, Pep	Gandia	Ajuntament de Gandia	Regidor de Joventut
Moreno Estruch, Paula	Castelló de Rugat	Joves Socialistes de Castelló de Rugat	Vocal
Moreno Montañés, Vicent	Castelló de Rugat	Ajuntament de Castelló de Rugat	Alcalde
Navarro Mollá, Beatriz	Albaida	Produccions l'Esclat	Monitora de Centre de Vacances / Animador
Oliver Talens, Joan Josep	Carcaixent	Ajuntament de Quatretonda	Agent de Desenvolupament Local
Ollero Muñoz, Andrea	Gandia	Mancomunitat de Municipis de la Safor	Psicòloga
Ordiñana Bataller, Alexandre	Castelló de Rugat	ENDAVANT	Monitor Temps Lliure / Animador
Ordiñana Bataller, Esteve	Castelló de Rugat	Mancomunitat de Municipis de la Vall d'Albaida/Ajuntament de Castelló Rugat	Conseller de Joventut, Esport i Educació/Regidor de Cultura, Joventut i Esport
Ortolá Sanchis, Pau	La Pobla del Duc		
Ovalle, Patricia	Alaquàs	Bonagent	Monitora de Centre de Vacances / Animador
Palomares Canet, Sonia	Llutxent	Així Som	Animadora Juvenil
Paya Peiró, Joan Josep	Castelló de Rugat	Ajuntament de Castelló de Rugat	Tècnic de Cultura, Joventut i Esport
Perez Carreras, Severina	Llutxent	Obra Social Xàtiva	Monitora Centre Vacances. Animadora Sociocultural
Pérez i Serrano, Sergi	Xàtiva	Consell de la Joventut Xàtiva	President
Pérez Pola, Carmelo	Saragossa	Escola REDES per a la Transformació Social	Professor
Plà Belda, Jacobo	Moixent	Joves Socialistes de Moixent	Secretari General
Plá Sanfelix, Salva	Llosa de Ranes	Institut de Xàtiva	Estudiant de TASOC
Puigcervera Almodovar, Juan Antonio	Pedreguer	IES Andreu Sempere	Estudiant TASOC
Rebollo i Morales, Rut	Aielo de Malferit	Ajuntament Aielo de Malferit	Informador Juvenil
Recuenco, Pau	València	Consell de la Joventut de la Comunitat Valenciana	Gerent
Revert Cháfer, Vicent	Montaverner	Ajuntament de Montaverner	Regidor de Joventut i Esport
Rocafort Rodríguez, Marta	Alzira	Institut de Xàtiva	Estudiant de TASOC
Rodríguez Gramage, Jorge	Ontinyent	Ajuntament d'Ontinyent - Joves Socialistes de la Vall d'Albaida	Regidor d'Educació/Secretari General Joves Socialistes Vall d'Albaida
Rodríguez Salinas, Joan	Vilafranca del Penedès	Consell Comarcal de l'Alt Penedès	Cap del Servei Comarcal de Joventut de l'Alt Penedès
Rosa Aceta, José Manuel	Ontinyent	Júnior MD Sant Carles Ontinyent	Monitor Centre de Vacances / Animador
Salmerón Boronat, Isidoro	Castelló de Rugat		Monitor Centre de Vacances / Animador
Salmerón Boronat, Tamara	Castelló de Rugat		Monitora Temps Lliure / Animadora
Sánchez Aguado, Toni	Canals	INTRESS	Delegat INTRESS C.V.
Sanchís Cambra, Joan	Ontinyent	Joves Socialistes d'Ontinyent	Secretari d'Organització
Santosjuanes i Estornell, Cari	Castelló de Rugat	ENDAVANT - OSAN	
Sarrió, Miquel	Aielo de Malferit	Ajuntament d'Aielo de Malferit	Regidor d'Esport
Sarrión Ponce, Pilar Teresa	Anna	Joves Socialistes Anna-Ajuntament Anna	Militant-Regidora
Soler Benedito, Carlos Alberto	Quesa	Ajuntament de Quesa	Regidor d'Esport i Cultura
Soler Boronat, Inmaculada	Castelló de Rugat	Creu Roja	Monitora de Temps Lliure / Animadora
Soler Tarrasó, Héctor	Castelló de Rugat	Joves Socialistes de Castelló de Rugat	Militant
Soria Villegas, Leopoldo	Quart de Poblet	Quart Jove	
Talens i Martínez, Josep	Carcaixent	Mancomunitat de Municipis de la Vall d'Albaida	Tècnic de Cultura, Joventut, Esport i Educació
Tormo i Cantizano, Daniel	Castelló de Rugat	ENDAVANT - OSAN	
Tornero Borreda, Genís	Aielo de Malferit	Ajuntament d'Aielo de Malferit	Tècnic Socio cultural
Torró Soler, Rebeca	Ontinyent	Joves Socialistes d'Ontinyent	Secretari General
Tudela Salvador, Llorens	Benigànim	Gesport (Gestió Esportiva)	Tècnic Esportiu
Uribe Ortega, Pablo	Alcoi	Scouts Mafeking Alcoi	Monitor / Animador
Valdivieso Martínez, Miguel Angel	Ibi	IES Andreu Sempere	Estudiant TASOC
Vidal Soler, Ramón	l'Olleria	Associació de Colombaris L'Olleria	Representant davant les institucions

**Mancomunitat
de Municipis
de la Vall
d'Albaida**

VALLD'ALBAIDA
jove